

PROZÁ

M-am născut în Brăila la 7 mai 1971. Am absolvit Liceul de Marină din același oraș. Din 2001 sunt licențiat în Științe Juridice.

Cu toate că mi-am propus încă din copilărie să nu ajung nimic, am reușit până acum să fiu marinar, șofer, prelucrător-presă, revizor de gestiuni, distribuitor de produse lactate și bibliotecar, ceea ce, într-un fel, înseamnă tot „nimic“.

Am debutat în *Luceafărul*, apoi am publicat în diverse reviste literare: *Limes*, *Tomis*, *Literatorul*, *Ziua literară*, *Discobolul*. Din aceste mici experiențe am învățat un lucru mare: să nu mă întâlnesc niciodată cu vreun redactor de la revista unde public. Sunt mic și slab, aproape rahitic, astfel încât, pentru orice om firesc, dorința de a mi se adresa cu „băiete“, „amice“ sau „măi“ este irepresibilă. Am debutat cu un volum de proză scurtă intitulat *O noapte în Parnas*. „Am debutat“ e oarecum extravagant spus, nu știu dacă a ajuns pe undeva această carte. Cu toate acestea, am beneficiat de câteva aprecieri critice: Mircea Martin, Liviu Grăsoi, Raluca Dună, Sterian Vicol...

Sunt îndrăgostit de soția mea, de Pascal Quignard și Alessandro Barrico, de Antichitatea greco-romană, de primul existențialist pe nume Iov, de compozitorii ruși și nordici, de Tarkovski și de Lars von Trier, de romantismul german, de *Pruna* lui Edouard Manet și de *Café du Tambourin* a lui Vincent van Gogh. În plus, sunt monogam, adică demn de dispreț. Detest un singur lucru: șmecheria.

CRISTIAN ROBU-CORCAN

CRISTIAN ROBU-CORCAN

gravură în mi bemol

HUMANITAS

BUCUREȘTI

Colecție coordonată de
CĂTĂLIN D. CONSTANTIN

Coperta colecției
GABI DUMITRU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ROBU-CORCAN, CRISTIAN

Gravură în mi bemol / Cristian Robu-Corcan. - București:
Humanitas, 2006

ISBN (10) 973-50-1264-2; ISBN (13) 978-973-50-1264-9

821.135.1-31

© HUMANITAS, 2006

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/317 18 19, fax 021/317 18 24

www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel. 021/311 23 30,

fax 021/313 50 35, C.P.C.E. – CP 14, București

e-mail: cpp@humanitas.ro

www.librariilehumanitas.ro

ISBN (10) 973-50-1264-2

ISBN (13) 978-973-50-1264-9

Veți citi romanul în aproximativ două ore.

Nu este o carte obișnuită: veți vedea asta după primele pagini. Veți încerca să vă amintiți dacă ați întâlnit o carte asemănătoare. Veți renunța repede.

Trama este fără îndoială romantică; la fel și tema, care redescoperă frumusețea pură, perfectă, sfâșietoare, insuportabilă, înspăimântătoare, zadarnică.

Dar „apropierea” aceasta e înșelătoare: literatura romantică a murit de mult. Față de ea, *Gravură în mi bemol* dovedește melancolia distantă a visului față de truismele țepene ale realității diurne.

Este o carte deprimant de frumoasă; o carte de o tristețe hipnotică, nesfârșită.

Sentimentul acesta vă va urmări și după ce, mai lungi sau mai scurte, cele două ore se vor fi scurs.

MIHAI IOVĂNEL

Mi bemol, dacă e *MAJOR*, degajă energie. Sau, pentru unii, sclipirile unui diamant bleu-blanc ori forța și suplețea unei săbii de Toledo. *Eroica* și *Imperialul* beethoveniene, *Renana* lui Schumann sau prima simfonie a lui Enescu sunt în *mi bemol MAJOR*. Călătoriile lui Hugo, evoluția compozitorului și interpretului Hugo din *Gravură în mi bemol* – atât cât lasă Cristian Robu-Corcan să se înțeleagă – nu arată mai degrabă că nu oricui îi este dată ieșirea din lumea tristă a lui *mi bemol MINOR* către un *mi bemol MAJOR*?

HORIA ANDREESCU

Primele impresii, la lectură, sunt amestecate. Tăietura frazei place, însă personajele au, prin gesticulația și replicile lor, ceva de fabulație inconsistentă. Un univers de marionete, s-ar zice, capriciu al unui poet „reciclat” în prozator. Acest univers devine însă o lume stranie, inițiatică, din momentul în care, posedat de propria vocație, protagonistul iese din scenă pentru a intra în legendă. Atunci începe efectiv să lucreze, prin tensiunea apofatică a cuvintelor, „inefabilul” muzicii. O carte-capcană, prin urmare; o „fabulă” poetică, în răspăr cu minimalismul guraliv al „autoficțiunilor” de azi. O carte sub semnul patosului și al ironiei, romantice, mai degrabă, decât al celei postmoderniste. O carte în care – profund inactuală, dar tocmai de aceea memorabilă – muzica înseamnă dorință de puritate.

OVIDIU VERDEȘ

Gravură în mi bemol e o carte căreia i se pot da mai multe întrebuițări. Fiecare alege de aici ce-i place: umorul discret, feeriile oniric-suprarealiste, mecanica stereotipă a comportamentelor, aluziile culturale pervers întrețesute, ingenioasele mișmașuri compoziționale sau toate acestea laolaltă. De altfel, puține cărți apărute în ultima vreme îi oferă cititorului un spațiu atât de generos pentru a-și desfășura imaginația, eliberată de constrângerile convențiilor de gen. Și totuși, această libertate devine de la un anume punct imposibilă, de vreme ce fața și reversul romanului geometrizează două variante ale aceluiași desen: șarjând necruțător estetismul prețios și snob, Cristian Robu-Corcan mărturisește, în schimb, convingător, despre fascinația irepresibilă a artei.

ANDREI TERIAN

Apariția unui roman ca acesta în peisajul editorial românesc actual e un semn de normalitate. Nebunia mărturisirii-de-sine pare să-l fi ocolit pe autor, dornic mai degrabă să recupereze o direcție mateină a scrisului – rămasă în suspensie la noi de

ceva vreme – decât să înregistreze cu fidelitate discursul monocord al unui eu hipertrofiat, și deci să fie în ton cu moda. În linii aproximative, *Gravură în mi bemol* se înrudește cu romanele lui Bonciu și Șuluțiu și mai aproape de noi cu cele ale lui Ioan-Mihai Cochinescu, de acesta din urmă apropiindu-l impresionanta cultură muzicală.

Scriitura estetică, referințele livrești, aerul huysmansian, teatralitatea personajelor și artificialul decorurilor (conotate pozitiv) coagulează un roman nepăsător la rigorile realiste ale construcției, mai curând dispus să-și admire narcisist rotunjimile lingvistice prin cioburile disparate ale poveștii.

FLORINA PÎRJOL

Diane

capitolul 1

Hugo locuia în mansarda unei case vechi, construită în stil neobaroc. La etaj locuiau doi greci. Parterul era ocupat de domnișoara Victoria, proprietara întregii clădiri.

Camera lui Hugo se găsea la capătul unei scări de lemn ce pornea din dreptul sufrageriei proprietăresei, străpungea holul ce despărțea camerele grecilor și se oprea într-o masivă ușă de stejar. Din camera domnișoarei Victoria se auzea întotdeauna Chopin. Din odăița grecului cel tânăr răzbeau acordurile războinice ale lui Wagner. Dincolo de hol, prin crăpăturile ușii bătrânului Vretos, se strecurau fragile, ca baloanele de săpun, tânguiriile unui flaut.

Hugo străbătea zilnic acest drum plin de pericole.

Era un drum plin de pericole.

Domnișoara Victoria era îndrăgostită de Hugo. De aceea nu aprindea niciodată lumina de la parter. Îl pândea în întuneric pe Hugo, îl prindea de umeri și-l înghesuia sub scară. El încerca să se apere. Domnișoara Victoria îl ținea strâns și-l săruta. Hugo învăța cu timpul să nu-și mai ferească gura.

De câte ori încercase acest lucru, dințișorii proprietăresei i se înfipseseră în bărbie aducându-l la supunere. Stând nemișcat, nu simțea decât limba ei catifelată mângâindu-i buzele și mânuțele ei grăbite ciupindu-l de burtă. Mirosea frumos domnișoara Victoria și nici nu-l ținea prea mult sub scară.

Și tânărul grec era îndrăgostit de Hugo. Și acesta îl pândeă, ascuns după ușa crăpată a debaralei. Se repezea ca un uliu asupra lui, înșirând cuvinte de neînțeles. Îi întindea întotdeauna o scrisoare apoi fugea plângând. Scrisori pătimeașe. Așa le numise Hugo într-o zi, în timp ce le privea depozitate în scrinul vechi al mamei sale. Odată, tânărul grec îl pâlmuise. Cum Hugo se speriasse, tânărul grec fugise cuprins de remușcări. Dar pânda și scrisorile continuau.

Apoi mai era ușa misterioasă a bătrânului Vretos. De fapt, nu ușa, ci domnul Vretos era misterios, bătrânul care nici nu-l pândeă, nici nu-l iubea. Dar îl făcea să plângă. Pe el, pe Hugo. Ieșea în hol, îl privea rece apoi făcea acel gest copleșitor. Ridica dezolat din umeri. Hugo fugea în mansarda lui și, cerșind iertare domnului Beethoven — cel agățat de peretele dinspre sud, domnului Spinoza — cel lipit de geamul pendulei și domnului Goethe — cel suspendat de un cui bătut în tocul ușii, vărsa lacrimi amare. Apoi își uda chipul frumos cu apă rece, iar dacă era vară cobora în grădina casei de unde aduna un buchet de azalee. Le împrăstia prin toată camera și stătea nemișcat până ce parfumul florilor dispărea încetul cu încetul.

Descoperise întâmplător casa domnișoarei Victoria.

Într-o zi, grăbindu-se să ajungă pe faleză pentru a prinde apusul de soare, observă stupefiat cum un iepure țâșni dintr-o tufă de crini. Hugo îl urmări curios, uitând de apusul de soare. Iepurele îl conduse până în dreptul unui gard metalic, ornamentat cu trandafiri sălbatici, sub care și dispăru.

Atunci o văzu pe domnișoara Victoria. Îl privea intens, cu gura deschisă. O picătură de salivă i se prelinsese pe bărbia gingașă și umezise gulerașul alb, croșetat ce-i ocrotea pieptul. „La mansardă am o cameră liberă, la mansardă“, îi spusese ea emoționată și, încă din prima zi, în timp ce el își căra puținele lucruri pe scări, îl ciupise de două ori de burtă. Dar era o ființă bună domnișoara Victoria. Și mirosea frumos. A lavandă. Când intrase prima oară în sufrageria ei, Hugo observase două recipiente enorme de sticlă, pline de un lichid alb-gălbui. Domnișoara Victoria începuse să plângă. „Ale tatălui meu“, spusese și, ridicând unul dintre dopurile de sticlă, îl îndemnase să miroasă. Era chiar mirosul plăcut ce o însoțea pe micuța proprietăreasă: lavanda tatălui ei. Îi prezentase apoi pianul tatălui ei, patul tatălui ei, medaliile tatălui ei. Hugo nu avusese îndrăzneala de a o întreba mai multe. Despre mama ei, de pildă. Pentru că, atunci, sub scară, ciupit de burtă și mângâiat de buzele mătăsoase ale domnișoarei Victoria, respirase avid lavanda tatălui ei, crezând un moment că este îmbrățișat de tatăl pe care și l-ar fi dorit, dar nu-l avea. De aceea nu se putea supăra pe domnișoara Victoria.

Nu se putea supăra nici pe tânărul grec, chiar dacă acesta îl palmuisese. Într-una din scrisorile pătimișe ce i le îndesase în buzunar, Hugo citise: „De când te-am văzut prima oară am simțit că mă vei face să sufăr. Nu frumusețea ta m-a intimidat, nu gândul că nu vei putea fi al meu, nici măcar amabila ta respingere nu m-a descurajat. Tristețea ta m-a umplut de furie. Tristețea pe care ai adunat-o în colțurile unei guri frumoase. Ți-am desenat buzele pe un carton de studiu și, de câte ori le privesc ascultând Wagner, încep să fiu scuturat de friguri, ca atunci când beau prea multă cafea.

Nici să-mi întorci palma nu ai vrut. Doar mă privești absent, de undeva, de departe...”

De câteva ori Hugo intuisese că domnul Vretos, bătrânul care nici nu-l pândeă, nici nu-l iubea, îl așteptase nerăbdător ca să ridice din umeri. Da, n-ar fi putut spune că-l pândise, ci îl așteptase. Îl privise cu asprime și ridicase din umeri. Doar de câteva ori. Și asta deoarece celelalte ridicări din umeri ale domnului Vretos se produceau spontan, fără a fi fost nicicum pregătite din timp. Oriunde îl întâlnea Hugo, pe scara de lemn sau în fața gardului de fier, ornamentat cu trandafiri sălbatici, în tramvai sau pe aleile parcului, în holul de la parter — chiar în prezența domnișoarei Victoria — domnul Vretos îl privea o clipă atent, apoi ridica din umeri. Și Hugo fugea pe scări, se încuia în mansardă, plângea, se spăla cu apă rece, aduna azalee și le mirosea stând nemișcat.

Cât de lungi erau plimbările lui Hugo! Cu un Ungaretti de buzunar într-o mână și cu un mic album cu iernile lui Sisley în cealaltă, Hugo străbătea grăbit orașul până ajungea în câmpie. Un tremur ușor îl cuprindea văzându-se singur. Se întindea pe iarbă și respira încet, cu emoție. Dacă privea cerul fără să clipească, acesta se lăsa ușor peste el. Închidea ochii și cerul se ridica la loc. Și iar privea fără să clipească recitând în șoaptă câteva rânduri din Ungaretti. Apoi își imagina cum ar fi fost dacă domnișoara Victoria, cu mâinile ei grăsuțe, l-ar fi ciupit de urechi. Cerul se lăsa iarăși peste el, în timp ce tânărul grec, într-o iarnă de Sisley, îl sugruma pe domnul Vretos. Chopin zumzăia în roiul de albine ce asalta o floarea-soarelui. O altfel de viață clipea sub tâmpla lui, și Hugo îi asculta ticăitul ritmic străbătându-i pielea.

Da, erau lungi plimbările lui Hugo!

capitolul 2

În noaptea aceea lungă flautul domnului Vretos se tânguise întruna.

Seara, înainte de a urca în mansardă, trecând pe lângă sufrageria domnișoarei Victoria, Hugo se oprise o clipă. Domnișoara Victoria se certa cu tatăl ei mort. La etaj, din camera tânărului grec nu răzbătea nici un sunet. Wagner amuțise și Hugo își imagină cum buzele sale se mișcă pe cartonul de studiu. Flautul se tânguia și nu avea să se oprească până spre dimineață.

În noaptea aceea lungă în care melcii trosneau sub tălpile trecătorilor grăbiți.

Când razele soarelui se strecurau printre borcanele cu scortîșoară și cuișoare, Hugo nu adormise. Rămăsese lipit de fotoliu ascultând notele stranii pe care le scotea flautul domnului Vretos. Erau baloane de săpun, copleșitor de melancolice. Pluteau prin mansardă și el nu îndrăznise nici măcar să clipească, din teama de a nu le risipi.

O noapte lungă și o așteptare lungă.

O dimineată luminoasă, orbitoare, cu pescăruși ce se roteau pe cer. Și o vioară. O vioară în drum spre el, atârnată de umărul unei fete de șaptesprezece ani: Elise. Parcă așa spusese tatăl ei că o cheamă, Elise.

„Eu și soția mea, îi spusese domnul Hans, facem totul... für Elise. Dumneavoastră, domnule Hugo, trebuie să-i arătați toate tehnicile de interpretare... für Elise.“

Hugo îl privise derutat încercând să identifice de unde venea bâzâitul continuu ce-i irita urechile.

„Așadar, continuase domnul Hans, dumneavoastră sunteți singurul care-i puteți arăta Elisei ce este cu adevărat o vioară... für Elise.“

Când tăcuse domnul Hans, încetase și bâzâitul. Așadar, glasul răgușit dar blând al domnului Hans emitea acel bâzâit pe care Hugo îl percepușe.

„Für Elise“, gândea Hugo privind borcanele cu mirodenii scăldate în soare. Lovea brațul fotoliului cu degetul arătător, resuscitând ritmul unei fugi, apoi al unei tocate.

„Impromptu¹ este o prostie“, strigase odată tânărul grec. Îl privise pe Hugo atent, strigase, apoi fugise în camera lui.

Soarele căzuse pe tâmpla întunecată a lui Beethoven în chiar momentul în care flautul amuțise. „Für Elise“, gândea Hugo și oboseala îl cuprindea. Ațipi câteva minute, lungi. În vis domnișoara Victoria îl ciupea de burtă. Hugo încercă să fugă de sub scară, dar ea își înfipsese mânuțele grăsuțe în vesta lui și se pregăti să-l apuce cu dințișorii ei mici de nas. Hugo îndură supliciul: trei mușcăături ușoare, delicate, apoi limba catifelată mângâindu-i gropițele de pe nas. Mirosea frumos domnișoara Victoria. Lavanda tatălui ei se răsândise în întunericul de sub scară.

¹ Gen muzical care se evidențiază prin caracterul său de improvizație.

Bătăile din ușă, în acea dimineață luminoasă, aveau mirosul unei viori. O vioară veche, afumată de lămpile germane ale secolului XVIII.

„Für Elise“, spusese domnul Hans, iar Hugo, privindu-l atent, își dăduse seama că bătrânul tată ar fi compus o sonată pentru fiica sa dacă ar fi fost în stare.

Bătăile din ușă se repetară.

Hugo se ridică din fotoliu, merse spre ușă și trase cu putere aer în piept. Miros de vioară.

„Această fetiță și vioara ei“, oftase domnul Hans.

Miros de vioară și fetiță.

La ușa din capătul scării de lemn ce trecea prin dreptul sufrageriei domnișoarei Victoria, apoi prin holul ce despărțea camerele grecilor, o fetiță ciocănea rar, ca ticăitul unei pendule.

În acea dimineață luminoasă, când pescărușii se învârtteau în cerc, Hugo avu revelația zăpezii. Era cald, tare cald, vioara din fața ușii mirosea dulce, für Elise ticăia ca o pendulă, era cald și rece, foarte cald, aburi umezi evadau din camera bătrânului Vretos. Hugo simți cum îi îngheață urechile. Înainte de a pune mâna pe clanță, ușa se deschise încet, fără să scârtâie. Auzi mai întâi scâncetul dureros al tânărului grec care pândeia ascuns după scară. Chopin se împletea cu bâzâitul domnului Hans. Apoi Elise spuse:

— Trebuie să intru, domnule Hugo. E târziu!

Cristale reci inundară mansarda... Un vânt nordic țâșni din părul Elisei. Un pescăruș urlă în dreptul geamului.

— Dar ce este asta? întrebă Hugo privind spre Elise.

Elise nu-i răspunse. Își puse vioara pe un fotoliu, iar ea se așeză pe un scaun. Avea ochii mari, cenușii și genele lungi.

Hugo privi vioara.

„Această fetiță și ochii ei mari“, îi spusese domnul Hans oftând. Așa îl lăsase Hugo, oftând. Se îndepărtase în grabă, să nu-l mai vadă, să scape de bâzâitul ce-i zgâria urechile.

„Dacă nu i-ar fi fost jenă, domnul Hans ar fi plâns“, îi spuse mai târziu domnul Vretos. Și ridică din umeri.

Dar chiar plânsese domnul Hans privind-o pe Elise cum se îmbracă pentru a merge la lecția de vioară.

— Vântul, domnule Hugo, răspunse într-un târziu Elise. Vântul și zăpada.

Amarnic plânsese domnul Hans privind-o pe Elise cum se îmbracă pentru a merge la lecția de vioară. Niciodată nu se mai îmbrăcase așa. Își mângâiasse hainele, picioarele, se atinsese pe piept. Și îl privise pe domnul Hans cu ură.

— E vară, domnișoară Elise, spuse Hugo cu reproș și îi trase înfrigurat gulerul cămășii peste ceafă.

În curte, domnul Vretos număra pescărușii. Vocea lui răgușită se auzea până sus.: „Unu, doi, trei.“

— Și totuși vă este frig, domnule Hugo! zâmbi Elise.

„Patru, cinci...“

Hugo își puse palmele pe obraji. Se apropie de Elise. Ea îi întinse mâna râzând. Râse și el.

Din curte se auzea domnul Vretos pronunțând încontinuu cifra „șapte“.

„Probabil, gândi Hugo, acesta este pescărușul care a urlat la geam.“

Mâna lui Elise era rece ca gheața. De fapt, nu ca gheața, ci ca zăpada. Căci mâna lui topea încet mâna-zăpadă a Elisei, apoi ea râdea și palma devenea iar zăpadă.

„Această fetiță nu râde niciodată“, îi spusese domnul Hans. „Mă intimidază teribil și nu are decât șaptesprezece ani. E fiica mea, domnule Hugo, iar dumneavoastră îi veți arăta ce este cu adevărat o vioară.“

Elise îl apucă pe Hugo și de cealaltă mână. Începu să râdă zgomotos. „Ca un copil“, se gândi Hugo zâmbind, spunându-și, în același timp, că era și firesc. Elise chiar era o fetiță de șaptesprezece ani.

Din curte se auzi și glasul domnișoarei Victoria. Îl întreba pe domnul Vretos de ce pronunță încontinuu cifra șapte. „Șapte“, îi răspunse bătrânul grec și probabil că-i arată ceva anume deoarece micuței proprietărese îi scapă un „Ah, domnule...“.

Elise devenise brusc serioasă. Îl privea intens pe Hugo. Îi lăsa mâinile, se ridică și se îndreptă spre pat. Privi înapoi peste umăr.

„O femeie, gândi Hugo, este făcută din vânt și zăpadă. Vântul o spulberă și o face de neînțeles, dar când liniștea se lasă peste tot și zăpada se așază cuminte, o femeie e ca urletul unui pescăruș.“

„Pielea ei, domnule Hugo, este ca zăpada“, îi spusese domnul Hans și lui Hugo i se păruse atunci că pe obrajii tristului tată se rostogoliseră două perle. „Când marmura degetelor ei atinge vioara, totul încremenește. Doar soția mea mai plânge, dar noi... noi vom face totul... für Elise.“

Privind-o pe Elise cum se dezbracă, Hugo se simți cuprins în acel „noi“ pe care domnul Hans îl pronunțase atât de semnificativ.

Din curte se auzea plânsul torențial al tânărului grec. Apăruse și el printre pescăruși. „De ce? De ce?“, întreba domnișoara Victoria.

Elise se dezbrăcase încet, dar ferm. Trupul ei de copil-femeie-zăpadă se întinsese pe pat.

Glasul răgușit al domnului Vretos o asigura pe domnișoara Victoria: „A ascultat ceva tulburător, cam asta ar fi!“

Și în plânsetele tânărului grec, Hugo, privind ochii Elisei, doi cărbuni rotunzi aruncați pe nesfârșita întindere de zăpadă, desluși frica. Frica și răcoarea zăpezii ce se va topi.

Elise îl privea. Cu aceeași privire cu care domnul Hans îi strânsese mâna îndatoritor. Hugo se întinse lângă ea și o apucă de mână. Rece. Umedă și rece. Apoi capul ei se lipi de pântecul lui. Gheața obrazilor ei acoperi ciupiturile fierbinți ale domnișoarei Victoria.

Din curte, se auzea vocea răgușită a domnului Vretos. Devenise isterică: „Spune-ne odată, pentru Dumnezeu, tinere grec, ce ai ascultat, de te-a tulburat așa?”. „Spune-ne!”, interveni plângăcioasă micuța proprietăreasă. Tânărul grec băigui ceva de neînțeles, apoi articulă clar: *Bagatelle für Elise*.

Elise se încolăci pe pieptul lui Hugo.

Privindu-l pe Beethoven — cel agățat de peretele dinspre sud, Hugo crezu că trupul de zăpadă de pe el se va topi. Dar picăturile fierbinți ce i se scurgeau pe mână îl făcură să zâmbească înțelegător.

— Zăpada unui om e viața unui om, îi spuse Elisei.

Elise se bucură o clipă, apoi adormi.

capitolul 3

Hugo se trezi în vacarm. Domnișoara Victoria țipa. Domnul Vretos, de necrezut, urla. Toată agitația părea că vine de la etajul împărțit de cei doi greci. Și mai era o voce, cunoscută:

— L-am oprit... cum să spun?... l-am oprit la timp, spunea vocea. Dacă ar fi luat, cum să spun?... dacă ar fi luat și... dernier, mon amis, dernier...

— Ultima folie, monsieur Villard, ultima folie, se auzi glasul domnului Vretos.

— Exact, așa voi spune, ultima folié, încuviință domnul Villard fericit. Dacă ar fi luat și ultima folié de somnifere ar fi fost pierdut. Dar l-am oprit la timp.

Domnișoara Victoria gânguri:

— Merçi, merçi, merçi, monsieur Villard!

Pescărușul cu numărul șapte se așezase la geamul lui Hugo. Era neliniștit. Privea în toate părțile mișcându-și capul cu repeziciune. Hugo își trase tremurând halatul peste umeri. Coborî la etaj buimac, cu părul pe față. Ușa tânărului grec

era larg deschisă. Domnișoara Victoria, văzându-l pe Hugo, începu iarăși să plângă. Domnul Vretos mormăia. Doar monsieur Villard se înclină și-l salută sobru pe Hugo. Din pat, ochii explodați ai tânărului grec priveau răvășiți în tavan.

Bagatelle für Elise, spusese tânărul grec și Hugo, privindu-l întins moale pe patul înalt, își aminti de prima zăpadă a vieții lui. Mai întâi, un nesfârșit câmp de pământ arat și pâlcuri de iarbă degerată. Cerul, însângerat. Un orizont clarobscur, cu o fâșie prețioasă de aur la întâlnirea cu pământul. Un freamăt discret, abia ghicit. Șoaptele picturii olandeze a secolului optsprezece. Apoi o cavalcadă scurtă. Cerul despicat, făcut zdrențe, ca un Leningrad devastat de ură, într-o liniște totală. Și, deasupra arăturilor negre, asemănătoare unor șiruri de corbi morți, începură să valseze miliarde de crenguțe fragile de gheață, îmbrăcate în puf alb.

— Sunt fericit să vă văd, domnule Hugo, spuse monsieur Villard. Chiar și în această... cum să spun?...

— Nenorocire, monsieur Villard! mormăi bătrânul grec.

— Exact, nenorocire, vă mulțumesc, domnule Vretos! Da, sunt fericit să vă văd, domnule Hugo, pentru că nimeni nu poate... cum să spun?... nu poate să interpreteze ca dumneavoastră acele delicioase *Capricii* ale lui Paganini.

— Dar toată această nenorocire s-a sfârșit, nu-i așa? întrebă speriată domnișoara Victoria.

Tânărul grec tuși. Privi năucit prin cameră, apoi spre ei toți adunați acolo. Începu să plângă furios.

— O, dragul meu, șopti domnișoara Victoria, cu lacrimi pe obraz. Să nu mai faci niciodată o asemenea prostie.

Pescărușul cu numărul șapte țipă în mansarda lui Hugo.

Da, Hugo auzise și atunci, în timpul valsului, un strigăt asemănător. Zăpada se așezase. Se întinsese ca un trup de femeie desfăcut pe spate. El dădea târcoale câmpului pri-

vind albul nesfârșit. Zeci de chipuri imobile se mulau pe bolovanii mai înalți. Ca niște măști de gheață. Și acel țipăt neli-niștit se rotea deasupra întinderilor, planând ca o presimțire, în timp ce Hugo alerga spre casă fugărit de acel straniu sentiment de nenorocire.

— Da, cu adevărat o mare prostie, spuse supărat domnul Vretos.

Monsieur Villard încuviință grav.

— Dar s-a terminat totul, nu-i așa? întrebă iarăși domnișoara Victoria. A fost ca un vis, și atât...

Ca un vis fusese neliniștea lui Hugo în noaptea ce urma-se zilei în care zăpada se așezase peste câmpuri. Geamurile conacului în care dormea erau mânjite de lumina galben-portocalie a lunii reflectate de femeia albă și rece de afară. Trei câini priveau spre cer mârâind întărâtați. Pași apăsați, scârțâind în depărtare. Și croncănitul ciorilor în neliniștea ca un vis. Încă era noapte, dar Hugo, după ce se îmbrăcase pe întuneric cu o blană lungă, roșie, se pregătea să plece. Atunci, în acea dimineață plină de zvonuri, când fumul cald al hornurilor iriza cenușiu pielea zăpezii, el plânse pentru prima oară. Scoase urlatul pe care ar fi trebuit să-l scoată odată, demult, când fusese aruncat din pânțele mamei. Aproape că leșină de durere auzind pârâitul gheții din uluce și soba duduitoare a soarelui ieșind dintre brazde. Fugi aproape o oră, până la epuizare, prin zăpada impregnată de noroi a drumurilor de țară. Contururile femeii-zăpadă începeau să se stingă sub trufașele pliscuri căscate ale corbilor morți.

— Venisem întâmplător la acest stimabil tânăr, spuse monsieur Villard. Îmi promisese... cum să spun?... îmi promisese mai demult trei partituri, da, trei partituri tipărite.

Domnul Vretos încuviință din cap în sensul că „parti-turi tipărite“ erau cuvintele potrivite. Domnișoara Victo-ria luă mâna domnului Villard și o strânse cu căldură.

— Spuneți, monsieur Villard, îl încurajă, povestiți-ne!

— Bineînțeles, domnișoară Victoria! Ușa era... cum să spun?... întredeschisă, iar stimabilul tânăr căzut pe podea. Când am zărit și cele trei folie de somnifere, nu-i așa?, dom-nule Vretos, din care, așa cum am mai spus, două erau con-sumate și una nu, repet, una nu era consumată, mi-am dat seama ce s-a întâmplat. Atunci am dat... cum să spun?... alarma.

— Oh, monsieur Villard! spuse copleșită domnișoara Victoria și, într-un elan de nestăpânit, îl mângâie pe umăr.

— Mda! mormăi domnul Vretos încruntat. Să-mi iau cana.

Hugo se aplecă politicos și luă de pe jos cana mătuită de timp a bătrânului grec. Era cana în care se preparase te-ribila apă cu sare ce, odată vârată în stomacul tânărului grec, îl făcuse pe acesta să vomite toate somniferele înghițite. I-o întinse cu teamă așteptând din moment în moment ca umerii domnului Vretos să se ridice dezolați.

— Mda! spuse bătrânul grec în loc de „mulțumesc“.

Monsieur Villard strănută.

— Oh, nu se poate! exclamă domnișoara Victoria. Să nu-mi spuneți că ați răcit, monsieur Villard.

— Ba cred că da! răspunse acesta și strănută încă o dată cu putere.

Încremeniră cu toții. Prin ușa deschisă de la intrare, în sus, pe scări, se strecura un aer rece. Domnul Vretos adul-mecă. Monsieur Villard, văzând aceasta, mirosi și el. Dom-nișoara Victoria, sigură pe sine, șopti:

— Iarna.

În iarna aceea, petrecută la conacul din câmpie, Hugo nu avusese liniște. Femeia-zăpadă se dezbrăcase pentru prima oară în ochii lui inocenți. Câmpul arat îi dezvăluisese pliscurile corbilor morți ce formau brazdele. Pescărușul urlase, învârtindu-se dement, de unul singur, până ce Hugo amețise și gustase din acel straniu sentiment de nenorocire. Drogat de gândul ireparabilului, se purtase ciudat, ca un apucat. Intra și ieșea trântind ușile, mereu cu dinții încleștați, mereu cu buzele strânse. Femeia-zăpadă, frumoasa femeie căzută din ceruri, era mâncată de șirurile de corbi. Se stingea încet, pălind pe margini, în timp ce el alerga printre brazde gemând cu mâinile pe cap. Un copil scund, îmbrăcat cu o haină roșie, mult prea lungă. Un soare parșiv și un pământ încă fierbinte. Găuri solare. Caverne ce rodeau încet din pielea femeii-zăpadă. Disperare. O disperare ce i se aduna în colțurile gurii. O nesfârșită dragoste pentru zăpadă. Ură pentru soare și pentru tot ceea ce topea lucrurile albe.

— De ce nu ne cântă ceva, domnule Hugo? se auzi glasul tânărului grec.

Priviră toți patru surprinși. Ochii tânărului grec se limpeziseră. Își sprijinea capul în palmă și-i privea amuzat. Părul lui lung, împrăștiat pe pătură, căpătase o nuanță albăstrie.

— Nici măcar Wagner nu m-ar putea ridica din pat, adăugă el zâmbind. Și, să fiu sincer, nici măcar flautul domnului Vretos. Dar vioara ta, domnule Hugo, — și spuse domnule Hugo pe un ton apăsător — vioara ta...

Domnul Vretos tuși nemulțumit, dar monsieur Villard, deodată îmbujorat de emoție, îngăimă:

— Vă rog, domnule Hugo, capriciile acelea, *Capriciile* lui Paganini.

— În hol, domnule Hugo, interveni fericită domnișoara Victoria.

— Da, în hol, completă entuziast monsieur Villard și strănută cu putere.

Tânărul grec privea provocator. Dar, dincolo de sclipirea răutăcioasă din ochii lui, Hugo intui deznădejdea și acest fapt îl înduioșă.

— Voi cânta, spuse Hugo. Câteva capricii.

capitolul 4

Elise venea des la Hugo. Chiar și în afara orelor de vioară. Intra aducând frigul și, odată cu frigul, vântul și zăpada. Îl apuca de umeri și râdea. Râdea tare, intimidându-l. Apoi, deodată serioasă, se îndrepta spre pat. Se dezbrăca încet, gânditoare, aruncând distrată hainele pe jos.

El o privea. Nu se mai sătura privind-o. Elise părea că trăiește un alt timp. Ritmul amețitor cu care se schimba de la o zi la alta îi dădea sentimentul că ori el stătea pe loc ori, după cum spusese ea, „eu, domnule Hugo, trăiesc mai repede“. Lăsând-o să se ghemuiască pe pieptul lui, se întreba dacă el era în afara timpului ei, ori dacă ea era în afara timpului celorlalți oameni.

„Elise, domnule Hugo, îi spusese domnul Hans, este altfel.“ Atunci îl văzuse pentru prima oară plângând; plângând și strângându-l cu putere de încheietura mâinii. „Altfel, domnule Hugo“, articulase cu greutate scuzându-se apoi că, fără să vrea, exagerase strângându-l cu atâta putere de încheietura mâinii. „Dar noi, adăugase domnul Hans,

trebuie să facem totul... für Elise“. Astfel intui Hugo că între plânsul bunului tată, acel „altfel“, „noi“ (în care se simțea cuprins și el) și lacrimile pe care Elise le vărsa de câte ori părăsea mansarda exista o teribilă intimitate.

Elise ori nu vorbea deloc ori, atunci când vorbea, nu se mai oprea ore în șir. Era tulburătoare tăcerea ei. Dar Hugo cunoștea această emoție. El însuși cobora des în nostalgiile reci ale singurătății. Însă vorbăria Elisei îl copleșea. La fel cum urletul pescărușului spintecase câmpurile, ca o presimțire, tot așa torentul ei de întrebări îi smulgea pământul de sub picioare. Vocea Elisei avea ceva din tensiunea arcușului pe corzile viorii: „Ce cadou o să-mi faci astăzi, bunul meu soț?“, întreba subțire. Apoi puțin mai grav: „Sper că ai dus copiii la culcare, nu-i așa?“ „Am fost cumva invitați la cină, domnule Cap de Familie?“ El nu răspundea niciodată și nici nu o întreba ce rost aveau acele copilării. Pentru că, în adâncul sufletului, intimitatea, teribila intimitate a celui „noi“, „noi vom face totul... für Elise“, căpătase dimensiunea unui sens. Elise era a lui tot atât cât era și a domnului Hans. Sau tot atât cât era și a soției domnului Hans. La rândul lor, ei toți aparțineau Elisei.

Și toată această angoasă urca și cobora scările de lemn ce duceau la mansardă cu un tropăit mărunț, delicat, pe cât de suav putea fi un tropăit. Pentru că, într-o bună zi, tânărul grec, exasperat de zvonurile care făceau să scârțâie lemnul din toată casa, îl așteptă pe Hugo ascuns după ușa debaralei.

Ascuns și hotărât.

capitolul 5

În acea iarnă, când locuise la conacul din câmpie, Hugo inițiasse o adevărată pândă. Își petrecea toată ziua și o bună parte din noapte pe câmp. Însoțit de un permanent icnet de durere, măsura întinderea de zăpadă. Calcula încontinuu cât topise soarele și cât mâncase pământul nesătul. Haina de blană roșie mătura neobosită noroiul drumurilor. Din loc în loc, petice de zăpadă muribunde. Pâlcuri de ciori scormoneau prin ele. El le izgonea, dar ciorile, după un zbor scurt, se lăsau iarăși pe zăpadă și o împrăstiau cu mișcări nervoase. Atunci, Hugo, obosit, se oprea din goana lui dementă. Simțea din senin o bătaie scurtă de aripi ce-i atinge creștetul capului. Ceva trecea repede, ceva nevăzut, straniu, străin. Tot spațiul se reducea într-un punct apoi se dilata încet, alb, un perete imaculat în care se întâlnea cerul cu pământul. Și acest perete se îndepărta după un timp. Ca o promisiune venea, zăbovea o clipă și dispărea. Doar adierea vântului îl mai aducea pe Hugo la realitate. Câmpul, zăpada, ciorile.

Într-una dintre ultimele zile ale acelei ierni lașe, ale acelei mame denaturate ce-și lăsase copilul-femeie-zăpadă să fie înghițit de soare și de pământ, Hugo se prăbușise pe marginea unui drum. Câteva fire de iarbă colorau arăturile. La mică depărtare, dintr-o pădurice, se auzeau triluri de păsări. Care cu țărani începuseră să mișune pe câmpie. Țărani urâți, murdari, râzând prostește cu ochii în soare. O căruță opri în dreptul lui Hugo. O femeie chicoti. O alta spusese că vietatea întinsă pe pământ seamănă cu o vulpe împușcată. Țăranul care mâna caii mârâi repezit că nu-i treaba lor. Dar unul dintre ei, un tânăr cu o barbă neagră, ascuțită la vârf, se apropie de Hugo. Îl ridică și-l privi. Îl cercetă atent ca și cum ar fi fost în căutarea unui semn. Apoi, oftă. Hugo, paralizat, nu schiță un gest. Privindu-l pe țăranul cu barbă, simți aceeași bătaie de aripi atingându-i creștetul. Văzu același perete alb ce aduna în el și cerul și pământul. Nu se putea mișca și nici împotrivi. Țăranul îl luă în brațe. Un timp, nu se auzi decât zgomotul pașilor prin pământul deștelenit. Apoi nu se mai auzi nimic. Hugo se trezi abia în fața conacului, în brațele țăranului cu barbă ascuțită spre vârf, care striga spre ferestre. Întoarse capul și ochii lui întâlniră privirea fixă a unei găște sălbatice prinsă într-un gard de sârmă.

În iarna aceea, în ziua aceea, bunicul lui Hugo, văzându-l murdar de noroi în brațele unui țăran, întrebese furios: „Ce vrea? Ce tot vrea?” Iar țăranul tânăr îi răspunsese: „Ce vrea el nu-i poate da nimeni.”

Lung privise Hugo pe geam silueta ce se îndepărta, un punct negru pe peretele alb. Și când tocmai era gata să se stingă la orizont, silueta se opri și se întoarse cu fața. Hugo ar fi putut jura că, în chiar acel moment, a auzit următoarele cuvinte blânde ieșind din barbă ascuțită: „Ce vrea el nu-i poate da nimeni.”

capitolul 6

În timp ce Hugo se îndrepta spre casă, tânărul grec plângea în camera lui. Hugo întârziase mult plimbându-se pe faleză, uitând cu desăvârșire că Elise îl aștepta în mansardă. Dar tânărul grec știa că Elise e în mansardă. Și mai știa că domnul Vretos trebuia să apară dintr-o clipă în alta. Bănuia, de asemenea, că nu degeaba domnișoara Victoria se conversa la parter cu monsieur Villard. Bineînțeles, și monsieur Villard, nu întâmplător, în timp ce asculta politicos șușotelile domnișoarei Victoria, privea în sus, pe scara de lemn. Iar domnul Vretos, da, trebuia să apară din clipă în clipă.

Un timp al nebuniei părea că-și face loc în casa construită în stil neobaroc.

Așa că tânărul grec își șterse lacrimile și, furios, se puse la pândă în spatele ușii debaralei.

Numai Hugo nu bănuia nimic. Mergea încet, cu pași mici, uimit încă de perfecțiunea muzicii pescărușilor. Aceștia survolaseră un timp faleza, apoi, cocoțați pe un șlep părăsit, începuseră să emită note muzicale. Adevărate

variațiuni de Stravinsky, întrerupte câteodată de eleganta polifonie barocă.

Urcând o străduță îngustă, pavată cu piatră, Hugo se gândi că viața unui om ar trebui să fie o continuă plimbare pe străzi de piatră. Deasupra omului, pescăruși care să zboare în cerc. Și acest om să plece copil. Să străbată lumea trist, călcând pe dale de granit. Să îmbătrânească mergând și privind orizontul. La fiecare vârstă, un pescăruș să țipe. La fiecare găfâit de oboseală, o piatră să împiedice piciorul. În rest, nici o stare, nici o emoție să nu rănească liniștea plimbării.

— Domnule Hugo! se auzi un glas stins.

Hugo se opri. Privi în spate. Nimic. Soarele coborâse sub imensa catedrală gotică din fața lui. Umbrele luau loc volumelor.

— Domnule Hugo! se auzi iarăși glasul.

Strada era pustie. Doar piatră, garduri metalice și case greoaie, înalte, bogat ornamentate.

— Domnule Hugo! insistă moale vocea abia articulând cuvintele cu un scâncet răgușit de copil.

Pe cealaltă parte a străzii se înălța un copac. Lui Hugo i se păru că în spatele acelui copac se mișcă o siluetă. Da, probabil de acolo se auzea vocea.

Dincolo de copac, prin gardul de fier forjat, se putea vedea o casă impunătoare. În amurg, un aer de decadență se desprindea din torsadele masive și din volutele în formă de C.

— Domnule Hugo!

Apoi mai erau arabescurile, colonetele, baluștrii, ghirlandele.

— Domnule Hugo! se auzi iarăși vocea, de astă dată mai tare.

Silueta apăru de după copac. Hugo recunoscă imediat trupul domnului Hans. Capul mic și pleșuv al acestuia,

adânc cufundat între umeri, se mișca într-o parte și alta zguduind nefiresc întreg corpul.

— Ce faceți aici, domnule Hans? îl întrebă îngrijorat Hugo.

Ochii domnului Hans, înlăcrimați, îl priveau implorându-l. Buzele îi tremurau puternic, încât abia izbuti să șoptească.

— Elise, domnule Hugo, Elise! Vă așteaptă... vă așteaptă în mansardă.

— Vai! exclamă Hugo. Cum a trecut timpul... mă gândisem să fac doar o scurtă plimbare.

Domnul Hans îl apucă brusc de încheietura mâinii și-l strânse cu putere.

— Vă așteaptă de mult timp, domnule Hugo, de mult timp. Și cine știe ce s-o fi întâmplat?

Hugo îl privi cu reproș încercând să se elibereze din strânsoare.

— Îmi cer iertare! șopti rușinat domnul Hans.

— Să mergem! spuse Hugo.

În noapte, pașii lor grăbiți se auzeau strident. Ecoul se împrăștia cu rapiditate căutând curțile lungi și înguste la capătul cărora să se spargă de ziduri. Domnul Hans își ștergea fruntea asudată cu batista, apoi își sufla nasul cu putere scoțând sunetele unui trombon spart.

— Iertați-mă, domnule Hugo! spunea el, de câte ori Hugo îl privea curios.

Intrară pe poarta metalică, ornamentată, ca și gardul, cu trandafiri sălbatici. Casa părea scăldată în lumină. Chiar și la parter lumina era aprinsă. Hugo era nedumerit. Prezența domnului Hans nu ar fi descurajat-o în nici un caz pe domnișoara Victoria. Aceasta, oricum, l-ar fi înghesuie nerăbdătoare sub scară. Și l-ar fi ciupit de burtă. L-ar fi sărutat

în felul ei ciudat, cu ochii închiși și cu gura larg deschisă. L-ar fi cotrobăit pe toată fața cu limba ei micuță și neliniștită ca aripile unui colibri. Apoi i-ar fi apăsât capul înspre pieptul ei până ce lavanda cea frumos parfumată i s-ar fi lipit de păr. Dar domnișoara Victoria nu era la parter.

— Simt că n-o să mai am putere să urc, domnule Hugo, spuse domnul Hans și își mută batista de pe nasul ce scoate sunetele unui trombon spart pe fruntea transpirată.

De la etaj se auzeau voci. Privind în sus, pe scară, Hugo o văzu pe domnișoara Victoria în fața ușii tânărului grec, explicându-i ceva anume domnului Villard, în timp ce domnul Vretos, cu un straniu chipiu de carton pe cap, își lovea piciorul drept cu flautul, ca și cum flautul ar fi fost o cravașă.

— N-o să pot urca până sus, se plânse iarăși domnul Hans.

Hugo ajunsese la etaj. Domnul Hans horcăia în spatele său, într-un efort supraomenesc de a urca scările. Cei trei adunați acolo amuțiseră. Îl priviră emoționați pe Hugo. Domnul Vretos, cu mâinile la spate. Domnișoara Victoria, cu un deget în gură. Monsieur Villard, cu un aer jenat.

Un timp al nebuniei își făcuse loc în casa construită în stil neobaroc și Hugo simți cum se surpă în el însuși.

Iată ce văzu Hugo:

Frescă: Un câmp nesfârșit de zăpadă. Cerul, roșu. Hugo, în pielea goală, stă pe un scaun. Un pescăruș uriaș se ține de umerii săi. Capul pescărușului este așezat pe creștetul lui Hugo, așa cum dulăii își țin boturile pe genunchii stăpânilor.

Domnul Vretos scormonește prin zăpadă cu flautul. Un săculeț de pânză, legat cu un fir subțire de șolduri, îi acoperă bărbăția. Pe cap are un chipiu de carton.

Domnișoara Victoria este acoperită de un palton bărbătesc neîncheiat în nasturi. Sub palton, pielea. Prin fanta

subțire a paltonului se poate vedea adâncitura dintre sâni, ombilicul și părul pubian. Într-o mână ține un pahar Berzelius plin cu lavandă.

Tânărul grec, nud, este încălțat cu o pereche de bocanci negri. De gât are legată o eșarfă roșie. Stă cu fundul pe clapele unui virginal² cenușiu. Picioarele și mădularul lung îi ating zăpada. În mâini ține un arc. În arc, o săgeată roșie. Săgeata roșie este îndreptată spre cerul roșu.

Monsieur Villard este îngropat în zăpadă. Doar capul i-a rămas afară. Privirea lui îngrozită urmărește o seringă cu acul mânjit de sânge. Seringa plutește deasupra zăpezii în chiar dreptul ochilor lui.

Frescă în mișcare: Hugo stă pe scaun. Lângă el, virginalul cenușiu cu tânărul grec cocoțat pe clape, bălăbănindu-și picioarele și sexul. Domnul Vretos se sprijină de virginal. Domnișoara Victoria pune paharul Berzelius în spatele capului domnului Villard. Încearcă să prindă seringă dar aceasta se ferește cu repeziciune. La orizont apare un nor de zăpadă alb-roșiatic. Norul se apropie. Pescărușul țipă odată și-l lovește pe Hugo cu ciocul puternic în creștet. Din norul care se apropie începe să se contureze o sferă neagră cu un punct alb în centrul ei. Din părul lui Hugo, pe frunte, se scurge sânge. Domnul Vretos începe să lovească cu flautul săculețul de pânză. Monsieur Villard urlă de frica seringii. Norul de zăpadă s-a apropiat mult. Din el se distinge perfect un armăsar negru și un călăreț înveșmântat în alb. Tânărul grec se bucură.

Frescă finală: Armăsarul negru gonește turbat. Are mădularul în erecție. Acesta îi lovește ritmic pântecul. Călărețul în alb este Elise. Părul ei lung se amestecă cu zăpada pulverizată ce o învăluie. Nu privește spre nici unul dintre

² Instrument cu clape, din familia clavecinului.

ei. Pare preocupată de un singur lucru. Să stea dreaptă în șa. Privește spre celălalt capăt al orizontului. Când ajunge în dreptul lor, aruncă petale albe de trandafiri. Se îndepărtează. Cal și călăreț devin nor de zăpadă. Orizontul îi înghite.

În momentul în care tânărul grec țâșni după ușa debaralei și se năpusti asupra lui Hugo, nici unul din cei prezenți nu tresări. De parcă asta ar fi așteptat! Nici Hugo nu reacționează. La fel cum, odată, în câmpie, căzut pe marginea unui drum, privise nemișcat cum țăranul tânăr cu barba ascuțită spre vârful îl ridicase de pe jos, și acum, paralizat, nu schiță nici un gest de apărare. Tânărul grec îi prinse capul cu ambele mâini și-l sărută violent pe gură. Lacrimile lui se amestecară cu sângele ce curgea din buzele mușcate ale lui Hugo. Mușcate cu patimă. Lacrimi, salivă și sânge.

Domnișoara Victoria, deprimată, scoase dintr-un buzunar o bomboană. O dezveli de poleială și o vârî tremurând în gură.

Domnul Vretos apucă poleiala căzută pe jos și o privi cu o infinită curiozitate.

Domnul Villard spuse rușinat:

— Este... cum să spun? ... ca un *jeux-parti*³ mut.

Tânărul grec se prăbuși plângând la picioarele lui Hugo. Îl apucă strâns, cu disperare.

— Elise! se auzi un urlet răgușit. Elise!

Era domnul Hans. Epuizat, căzuse pe ultima treaptă. Încerca să spună ceva scoțând sunete guturale. Nereușind, cu un ultim efort de voință, ridică brațul stâng și îndreptă degetul arătător către scara ce ducea la mansardă.

— Elise! mai apucă să spună și leșină.

³ Piesă cântată, cu două sau mai multe personaje care dezbat un anumit subiect.

Hugo, odată cu ceilalți, întoarse capul. Pe scara ce ducea la mansardă stătea Elise. Îi privea zâmbind. Trupul ei, un alt trup decât cel pe care-l ținea Hugo pe piept, era acoperit de o rochie albă care-i mângâia picioarele, se îngusta sub sâni, sfârșind prin a-i acoperi pieptul cu o broderie prețioasă. În mâna stângă ținea vioara veche. În mâna dreaptă, arcușul. Pielea ei era albă ca laptele. Buzele, roșii. De un roșu turbat. Și din părul ei lung, negru, despletit, căzură...

— Cinci urși polari, spuse tare monsieur Villard.

Chiar și câțva timp după aceea, monsieur Villard afirma hotărât că din părul Elisei căzuseră cinci urși polari. Chiar și după ce domnul Vretos, furios, îi sfârâmă în cap flautul, domnul Villard țipa încăpățânat: cinci urși polari, cinci urși polari! Chiar și în scrisoarea de adio pe care i-o lăsa soției, monsieur Villard scria pe pagina a doua că „...din părul ei căzură cinci urși polari“.

Poate urșii, poate mâna domnișoarei Victoria ce i se plimba prin păr, sau poate leșinul domnului Hans îl opriră din tremurat pe tânărul grec. O privi și el pe Elise. Se opri din plâns așa cum se opresc sugarii isterici când aud un zgomot nou, necunoscut.

Elise își fixă vioara între obraz și umăr. Același zâmbet rece ca un fiord. Aceiași cărbuni aprinși, ochii, montați ca două picături de lavă pe nesfârșita întindere de zăpadă a trupului ei.

— Este atât de frumoasă! murmură domnul Vretos, mototolind în palmă poleiala adunată de pe jos.

Dar nimeni nu-l ascultă. Elise începuse să cânte. Pentru prima oară de când venea la domnul Hugo pentru a afla de la acesta „ce este cu adevărat o vioară“, Elise cânta.

— Oh! suspină domnișoara Victoria, vrăjită de cântul Elisei. O adevărată pasturela⁴ pentru vioară.

— Ba nu! protestă domnul Vretos și azvârli cocoloșul de poleială la picioarele lui Hugo. Este, neîndoielnic, un lamento⁵ pentru vioară. Chiar nu sesizați acest violone⁶, acest bas profund care în familia violelor...

— Mon dieu! ripostă monsieur Villard și se aplecă la picioarele lui Hugo, apucând poleiala mototolită pe care, nervos, începu să o remodeleze. Suntem în... cum să spun?... în prezența unui... cum se zice?... unui canto carnascialleschi⁷.

Poleiala remodelată zbură rapid înapoi la picioarele lui Hugo.

— Aiurea! urlă exasperat tânărul grec și, apucând la rândul lui poleiala remodelată și aruncată de monsieur Villard, o băgă în gură și începu să o mestece furios. Este un magnificat⁸, un magnificat.

Înghiți poleiala și începu să plângă în hohote. Îi cuprinsese iarăși picioarele lui Hugo cu ambele mâini.

Puțin mai încolo, prăbușit pe ultima treaptă a scărilor ce duceau la etaj, domnul Hans dădea semne de viață.

Elise aruncă vioara și arcușul. Coborî și cele două trepte care o despărțeau de ceilalți. Se apropie de tânărul grec. Se aplecă și-i luă capul în palme. Îl privi în ochi pe Hugo și-i spuse:

⁴ Dialog muzical între două personaje.

⁵ Piesă muzicală cu caracter tânguitor.

⁶ Reprezentantul basului profund în familia violelor (termen german).

⁷ Cântec de carnaval.

⁸ Amplă lucrare de slavă, cântată îndeosebi la vecernii.

— În noaptea asta, domnule Hugo, el trebuie să doarmă cu noi. În noaptea asta, noi toți trebuie să dormim împreună.

Zâmbetul rece care-i însoțise mișcarea amplă cu care plimbase arcușul pe corzile viorii se încălzise oarecum.

— Vă implor, domnule Hugo! se auzi glasul bătrân al domnului Hans. Für Elise, domnule Hugo, vă implor, für Elise.

Hugo încercă să-l ridice în brațe pe tânărul grec. Plumb. Îl ajută și monsieur Villard, dar abia reușiră să-l urnească. Intervenii și domnul Vretos. Apoi domnișoara Victoria. Domnul Hans îi încuraja, în timp ce Elise, după ce urcase scările înaintea lor, deschise larg ușa mansardei. Îl cărară cu greu, poticnindu-se de trepte. De ușă. Poticnindu-se unul de altul. Poticnindu-se de câte ori tânărul grec, fiecăruia în parte, îi arunca un zâmbet fericit.

În acea noapte și pescărușul cu numărul șapte dormi la geamul lui Hugo.

Domnul Vretos, după ce mormăi nemulțumit, adormi pe fotoliul așezat chiar sub domnul Beethoven — cel agățat de peretele dinspre sud.

Domnișoara Victoria, ghemuită pe jos, cu spatele rezemat de soba din ceramică verde, după ce, un timp, îl privise intrigată pe domnul Spinoza — cel lipit de geamul pendulei, dormea adânc. Din când în când, un horcăit îi întrerupea răsuflarea ușoară.

Monsieur Villard, după ce-și aranjă grijuliu batista portocalie de mătase din buzunarul de la piept al redingotei și sărută politicoasă mâna Elisei, se așează pe scaunul de lângă ușa masivă de stejar și se cufundă într-un somn adânc, înainte de a-l observa pe domnul Goethe — cel suspendat de un cui bătut în tocul ușii.

În pat, stătea întins Hugo. Pe pieptul lui, goală, dormea Elise. Tânărul grec, la picioarele lor.

În noaptea aceea, de somn hibernal, Hugo nu se gândi la nimic. Se acoperi de somnul celorlalți, de zăpada somnului lor. Se cuibări ca un animal înfrigurat în viețile lor dormite.

De afară, din stradă, de sub un stâlp de iluminat, privind geamul de la mansarda de care, rezemat, dormea pescărușul cu numărul șapte, domnul Hans îi păzi pe toți de soare și de pământul fierbinte.

Zăpadă și somn, sus, în mansardă, în noaptea ca un vis.

Domnul Hans, sărind de pe un picior pe altul.

Domnul Hans, bucuros, privind stelele reci.

Fusese fericit, în acea noapte, domnul Hans.

capitolul 7

Elise le mărturisi:

— La doisprezece ani am avut un vis ciudat. Nu l-am povestit la nimeni. Doar tata a bănuیت că mi s-a întâmplat ceva, dar nu a îndrăznit să mă întrebe.

Am visat o stradă lată, pavată cu marmură albă. Era perfect dreaptă și capătul i se pierdea la orizont. De o parte și alta a străzii erau ziduri înalte peste care nu se putea zări nimic. Și zidurile erau placate cu marmură albă. Totul era alb. Pe stradă mergeau oameni îmbrăcați în negru. Am încercat să vorbesc cu un bărbat. Nu mi-a răspuns. De fapt, cred că nu auzea. Cu toții păreau surzi. Atunci a apărut un cal negru, frumos. Străbătea în galop strada albă, înspre mine. S-a oprit și m-a privit cu interes. Părea nerăbdător. Am încercat să-l ating, dar a sărit ca ars înapoi. Apoi eu m-am trezit.

Asta mi s-a întâmplat la doisprezece ani. Dimineață am avut un sentiment straniu. Nu mai doream ca părinții mei să-mi vadă goliciunea. De obicei, în fiecare zi, mama mă

dezbrăca de cămașa de noapte și mă îmbrăca apoi cu hainele de zi. Dar în acea dimineață nu am mai vrut să mă îmbrace mama. Și nici să mă vadă tata în timp ce mă îmbrăca mama. Așa că m-am îmbrăcat singură.

La paisprezece ani am avut alt vis. Tot straniu. Tata a bănuț iarăși ceva dar nu a îndrăznit să mă întrebe. Am visat aceeași stradă albă, cu zidurile ei albe. De data asta era pustie. Oamenii în negru dispăruseră și mi s-a făcut un pic frică, însă eram și curioasă, pentru că se auzea galopul unui cal venind din depărtare. Într-adevăr, nu după mult timp, a apărut același cal negru. S-a apropiat de mine și mi-a atins părul cu botul. Mirosea frumos, și m-a cuprins un tremur ușor, o emoție. Deodată, au început să-mi crească sânii, șoldurile și coapsele. În plus, eram cu totul goală. Goală. Rușine și frică, asta simțeam. Calul negru se tulburase și el atât de tare, încât s-a ridicat neliniștit pe picioarele din spate. Atunci mi s-a părut că văd un om râzând, tolănit pe unul dintre ziduri. Mai bine spus, semăna cu un om. Dar eram sigură că mi s-a părut. Când m-am trezit, m-am repezit și am încuiat ușa de la cameră.

La șaisprezece ani am visat iar strada de marmură. Albă. Dar înainte de a adormi m-am pipăit. Există un moment în care oamenii își dau seama, dintr-odată, că trupul lor este ceva palpabil, ceva care poate fi atins. Că ceva din interiorul trupului, la fiecare atingere, se revoltă într-un anume fel. Sunt infinite modurile în care îți poți atinge trupul și infinite sunt și senzațiile. Totuși, cei mai mulți oameni se ating doar în anumite locuri și într-un anumit fel.

Pe strada de marmură nu era nimeni. Galopul armăsarului negru nu se auzea. Eu eram în pielea goală. În vis. Acolo, pe strada de marmură albă, între zidurile albe, într-o liniște absolută, m-am întins cu fața spre cer. Sânii, coapsele și șol-

durile mele ardeau într-un mod plăcut. O plăcere dureroasă. Apoi a apărut o femeie care semăna cu mine. Sau poate eram chiar eu. Sâni, coapsele și șoldurile ei erau atrăgătoare. M-a privit și mi-a spus: „Când o femeie privește un bărbat, și-ar dori ca, măcar pentru scurt timp, să intre în acel bărbat și, cu trupul lui, ea însăși să se iubească pe sine.” Eu nu am spus nimic, pentru că, pe nesimțite, apăruse calul negru. Era un armăsar și, admirându-l, am crezut că sunt femeia ce privește bărbatul în modul acela bizar. Bărbatul întins pe unul dintre ziduri a început să râdă. Nici el nu știu cum de apăruse așa, deodată. Râdea de parcă ar fi știut ce simțisem eu. Armăsarul negru s-a apropiat de femeie. Se mișca circular, cu botul lipit de fruntea ei, deplasându-și doar picioarele din spate. Femeia începu să-l mângâie pe grumaz. Nu cred că-l observase pe bărbatul întins pe unul dintre ziduri, cu toate că acesta, batjocoritor, râdea din ce în ce mai tare. Dar eu îi vedeam pe toți trei. Și femeia semăna cu mine. Sau, poate, eram chiar eu. Frumoasă femeie! Și foarte fragilă. Gândul că s-ar putea sparge în orice moment mă înfiora. Dar, fără să-și ia în seamă propria-i fragilitate, pusese stăpânire pe armăsar. Începu să-l mângâie pe piept. Apoi, încet, mâinile ei coborâră sub burtă. Armăsarul avea... sexul erect. Femeia l-a apucat cu ambele mâini. El necheza. Era frumoasă femeia și ținea în mâini sexul erect al armăsarului. Cu ochii triști. Dar sunt sigură acum că, dincolo de tristețea ochilor ei și cea a marmurei albe, exista și puțină fericire acolo. Cu toate că trupul ei încordat și fața mutilată de umbre arătau contrariul. Atunci mi-am dat seama că într-o femeie există o sexualitate profundă care, odată stârnită, ar putea epuiza toți bărbații din lume. Iar bărbatul întins pe unul dintre

ziduri, auzindu-mi gândurile, s-a ridicat furios. În mâini avea o armă cu țeava lungă. A sprijinit-o de umăr și a ochit armăsarul. L-a lovit întâi în crupa dreaptă. Apoi i-a lovit coastele. Grumazul. Și capul. Fragmente din el zburau peste femeie, se împrăștia pe marmura drumului și pe ziduri. Armăsarul nu scotea un sunet. Doar privea cu ochii umezi spre femeie. Nici ea nu spunea nimic. Privea armăsarul ca pe propriul copil, sunt sigură. Ca și cum ea ar fi fost vinovată. Atunci mi-am dat seama că într-o singură femeie există atâta dragoste pentru bărbații morți cât nu există în toți bărbații pentru o singură femeie moartă. Auzindu-mi gândurile, bărbatul care împușcase armăsarul m-a privit dement. Adică, mai mult decât furios. Avea ochii roșii. M-a scuipat, apoi a dispărut așa cum apăruse, deodată. Femeia stătea întinsă pe spate, în băltoaca de sânge scursă din armăsar. Tot atunci, privind roșul în care ne naștem cu toții, mi-am dat seama că într-o singură femeie există mai multă dragoste de moarte decât există în toți bărbații.

Când m-am trezit dimineață, eram sleită de puteri. Toată noaptea avusesem febră. În hol, dincolo de ușa camerei mele, se auzeau vocile șoptite ale unor bărbați. Doi: tata și doctorul familiei noastre. Acesta îi spunea tatălui meu: „Un an, domnule Hans, doar un an, Elise va mai trăi cel mult un an.“

Atunci am înțeles că voi muri.

Viața unei femei, așa cum v-am mai spus, arde între cele două zeități ce stăpânesc Lumea: Frumusețea și Violența. Și ca să-și dea seama de asta o femeie nu trebuie să trăiască prea mult. Trebuie doar să-i crească sânii, coapsele și șoldurile.

Astfel, am hotărât că trebuie să învăț cum se cuvine vioara. Așa am ajuns la domnul Hugo. Dar cred că am ajuns prea

târziu. Totuși, să știți, un om care a înțeles că o să moară nu se mai teme de ceilalți. Este un om dezbrăcat, întins pe zăpadă.

Acum vreau să mă odihnesc puțin pe pieptul domnului Hugo.

capitolul 8

Hugo, așezat pe o bancă, privea marea. Pe șlepul părăsit se înșiraseră pescărușii. O doamnă grasă ținea deasupra capului o umbreluță de soare ridicol de mică.

Hugo aștepta concertul. Concertul pescărușilor. Dar aceștia păreau că nu vor să emită decât note muzicale. Câțiva dintre ei dormeau adânc.

Privind de-a lungul falezei, i se păru că zărește o figură cunoscută. De fapt, nu o figură cunoscută, ci un chipiu de carton cunoscut. Domnul Vretos se îndrepta spre el cu același straniu chipiu de carton pe cap și cu flautul în mână dreaptă. Se opri în dreptul lui.

— Bună ziua, domnule Vretos! șopti cu teamă Hugo, așteptând ca bătrânul grec să ridice din umeri.

Dar domnul Vretos spuse:

— O iubesc foarte mult, domnule Hugo, foarte mult.

Apoi dădu să plece. Se opri după câțiva pași. Se întoarse spre Hugo.

— Pe Elise, domnule Hugo, spuse răspicat. O iubesc foarte mult.

Hugo îl privi cum se îndepărtează, până ce dispăru printre copacii falezei.

Atunci începură să cânte pescărușii. Dar numai Stravinsky. Fără polifonie barocă.

Doar variațiuni de Stravinsky.

capitolul 9

Hugo a învățat rudimentele muzicii cu renumitul profesor Boris. Tăinele, de la un bătrân domn napolitan. Meșteșugul arcușului, prin casele vechi din peninsulă unde se strâneau muzicienii ratați.

Renumitul profesor îi spusese: „Nu am compus niciodată nimic. Cine a înțeles muzica nu poate compune. În muzică doar naivii sunt geniali. Ceilalți se bucură și sunt cinici. Muzica este sunet. Sunetul nu poate fi interpretat. Muzica este cel care o ascultă. Totuși, Mozart nu a fost naiv și nici cinic. A fost genial, iar muzica lui nu poate fi atinsă. Sunt oameni pe care nu-i putem ști niciodată. Ei nu pot fi Știuți.“

Bătrânul domn napolitan: „Nu cânta pentru oameni. Muzica ta va deveni oamenii care o judecă. Oamenii judecă bine doar când sunt singuri. Dar oamenilor le e frică să fie singuri. Cântă pentru păsări, pentru animale. Muzica ta va rămâne pură și va avea un sens.“

Un violonist ratat: „Ce-mi lipsește mie ? Gloria și banii. În rest, am totul. Lovesc arcușul de masă și-mi lipesc urechea

cristian robu-corcan

de el. Dacă zbârnâie nota « sol », e pregătit să-mi atingă vioara. Îmi place cu adevărat un singur lucru: să văd trecând oameni cu viori în mâini. Atunci îmi imaginez o muzică perfectă.“

capitolul 10

Cele trei fericiri ale domnului Vretos, mărturisite tânărului grec.

Prima fericire: „Muzica... Dar nu oricare. Numai cea ascunsă, nebănuită, muzica singurățăților. Detest concertele, mulțimea de oameni și fastul. În tinerețe am colindat pădurile Alpilor cântând la flaut. De multe ori mi-a fost frică. De foarte multe ori. Dacă m-ar fi găsit cineva, singur, în pădure, cântând la flaut, m-ar fi ucis, fără îndoială. Dar eram fericit.“

A doua fericire: „Mormântul bătrânului napolitan care l-a învățat pe domnul Hugo secretele muzicii. I-a spus tânărului Hugo că oamenii judecă bine doar când sunt singuri. Este adevărat. I-a mai spus că oamenilor le e frică să fie singuri. Și acest lucru este adevărat. L-a sfătuit să cânte pentru păsări, pentru animale. Un bun sfat. L-a asigurat că muzica lui va rămâne pură. Așa este, napolitanul era inteligent. Dar i-a mai spus tânărului Hugo că muzica pură e plină de sensuri. O blasfemie. Numai talentul ne poate

salva, sensurile se pierd. Iată de ce sunt fericit de câte ori privesc mormântul bătrânului napolitan și gura lui astupată. Cei ce caută sensuri sunt posedați de diavol.“

A treia: „Sacrificiul. Să iubești oamenii care vor muri înaintea ta. Eu...”

Tânărul grec nu a mai auzit niciodată continuarea pentru că domnul Vretos s-a închis într-o tăcere absolută.

Dar, într-una dintre ultimele zile ale lunii septembrie, pe când traversa o stradă din spatele Catedralei Gotice, tânărul grec se auzi strigat. Domnul Vretos adulmeca mirosul de pere coapte dintr-o livadă germană, perfect perpendiculară pe nava catedralei.

Domnul Vretos spuse:

— Să mergi chiar acum la domnul Hugo și să-i transmiți că trebuie de-ndată să se căsătorească cu Elise. Cum fericirile mele sunt doar trei, din care una este incompletă, mirosul perelor nu poate fi decât un extaz. Spune-i domnului Hugo că această căsătorie este importantă și că-l rog mult să nu zăbovească.

Soarele ieșea în fiecare dimineață din mare. Hore de pescăruși rupeau fragmente solare cu care poleiau șerpui înguști ce se strecurau printre clădiri. Un miros de algă putredă învăluia construcțiile de piatră. Trandafirii sălbatici respirau greu în aerul sărat. Mulți oameni visau dimineața o explozie și un glas puternic care să acopere vuietul mării.

capitolul 11

De ce domnișoara Victoria ținea ascunsă o copie după o gravură făcută de desenatorul francez Joseph Goupy, numită *The charming brute* ?

În gravură, Händel apare ca un gigant, dar unul cu rât de porc, cântând la orgă înconjurat de mâncăruri și băuturi și privindu-se într-o oglindă pe care i-o arată chiar diavolul.

Un timp, Hugo crezuse că știe toate secretele domnișoarei Victoria: sâni ei rotunzi, albi și sfârcurile ciocolatii, veșnic întărite de emoții spontane; gustul limbii ei micuțe, sărat și dulce, cu aromă de caramel; fesele perfect rotunde, puțin lăsate, despărțite de o adâncitură întunecată și misterioasă încât nu puteai ghici dacă e păr sau umbră acolo; cele două gropițe imaculate ce se formau pe genunchii ei, când picioarele erau perfect întinse; lavanda tatălui ei, uleioasă și frumos mirositoare, pătând suav gâtul, interiorul coapselor și gleznelor.

The charming brute, considera Hugo, era o nedreptate. Descoperi această nedreptate în holul de la parter, ascunsă

printre câteva litografii prăfuite, aruncate după un fotoliu. Domnișoara Victoria se sperie văzând că Hugo îi descoperise secretul.

Un Händel demonizat în colecția ei de litografii...

Hugo o privește un timp. Apoi o mângâie.

Domnișoara Victoria spune:

— Am pus această gravură pe pian și am interpretat ore în șir Händel. Diavolul ar fi trebuit să dispară, oglinda să se spargă, râțul de porc să cadă, lumina să pătrundă... Sunt tulburată când mă gândesc că orice este posibil, fără ca noi să știm.

Hugo o mângâie. Apoi o privește un timp.

— Mi-e frică, domnule Hugo, că noi, noi toți, am putea fi orice, altceva... Va trebui să vă căsătoriți cu Elise! Cât mai repede.

Hugo întoarce capul. O aude cum plânge.

— Ne tulbură, domnule Hugo, acest gând, nu-i așa? Că am putea fi orice... Trebuie să vă căsătoriți cu Elise de-ndată.

În nopțile de vară, când trecătorii grăbiți aleargă îngându-rați spre locuri numai de ei știute, toți din casa domnișoarei Victoria suferă. Chiar și monsieur Villard, venit în vizită, sau domnul Hans, ascuns după stâlpul de iluminat.

Se aud trosnituri seci.

Melcii coboară din gardul viu și emigrează spre trandafirii sălbatici care ornamează poarta de fier forjat. O nostalgie a mirosurilor subtile îi îndeamnă să se târască sub tălpile trecătorilor grăbiți, ca-ntr-o procesiune sinucigașă.

Dimineața, o acuarelă executată grosolan lasă să se vadă, din spațiile pietrei neacoperite de fragmente de scoică și trupuri sfărțecate de melci, trecerea timpului.

În Paradis e liniște, e rece, e zăpadă, e alb.

Sunt pescăruși și o lumină puternică ce acoperă teribile secrete.

capitolul 12

Elise avusese febră toată noaptea. Hugo o veghease credincios. Ajutat de ceilalți, întinsese frânghiile dintr-o parte în alta a mansardei și acoperise patul cu un polog confecționat de domnul Vretos. Sub polog, Elise dogorea. Doar ochii, pe care-i deschidea la răstimpuri, mai aminteau de vântul și zăpada ce țâșniseră odată din părul ei.

Pe frânghiile întinse se înșirau patrulatere de pânză albă. Tânărul grec le pipăia agitat. Dacă vreuna dintre pânze era încă umedă, cobora cu ea la parter, unde monsieur Villard, conștiincios și grav, o netezea cu fierul încins.

Domnișoara Victoria spusese:

— Doar așa putem aduna sudoarea după Elise, cu pânză bine uscată.

De trei ori în cursul nopții, domnul Vretos deschisese geamul mansardei și privise jos, în stradă. Domnul Hans plângea sub stâlpul de iluminat. Îl invitasă să urce, dar bătrânul tată refuzase gesticulând furios.

E dimineață.

Hugo își schimbă cămașa, își aranjează părul și spune:
— Am doar treizeci și trei de ani. Trăiesc cu nostalgia zăpezii și frica de soare. O iubesc pe Elise. Îmi place frigul. Domnul Vretos ar fi putut fi tatăl meu. Tânărul grec, amantul meu. Domnișoara Victoria nu îmi cere niciodată chiria. Cred că sunt singurul care a priceput ce este cu adevărat o vioară. Mirosul acrișor și pielea înfierbântată a Elisei nu-mi dau speranța agoniei prelungite. Elise va muri repede și astfel se va rupe în mine, pentru totdeauna, ceea ce mă leagă de voi. Moartea unui om vine ca o eliberare pentru ceilalți. E prea mult pentru mine. O să colind lumea așteptând să muriți unul câte unul. Abia atunci mă voi întoarce.

Din pat, Elise zâmbește. Cu ochii.

Domnișoara Victoria doarme.

Miroase vag a rom.

capitolul 13

După căsătoria cu Elise, Hugo mai stătu de veghe doar trei nopți. În cea de-a patra, în mirosurile de rom și lavandă pe care le emana domnișoara Victoria, în plânsetele tânărului grec, între domnul Vretos și monsieur Villard, așezați în genunchi de o parte și de alta a patului, Elise își dădu duhul. Nu se împotrivi în nici un fel. Doar sângele ei, disperat, alergă până-n ultima clipă și țâșni pe gură.

Hugo o ținu un timp de mână, apoi coborî în stradă. Îl îmbrățișă pe domnul Hans. Acesta se rezemă de stâlpul de iluminat și șopti:

— Nu știu, domnule Hugo, nu știu deloc ce să spun. Ce să spun? Nu știu deloc... Poate ar trebui să fac ceva, știu eu? Sau să nu fac... Dumneavoastră, care știți cu adevărat ce este o vioară, ce mi-ați recomanda?

Hugo abia se abținu să nu-l lovească pe bunul tată. Ar fi plesnit chipul acela zbârcit de ani și durere. Ochiul stinși care sclipeau în răstimpuri parcă reproșându-i moartea

Elisei. Gura, cu buzele subțiate, încremenite într-un rictus amar și obosit.

— Puteți culege scoici, domnule Hans, spuse Hugo. Scoici vii. Mergeți pe plajă și culegeți scoici. Plaja e aproape... Adu-nați scoici vii și lăsați-le să moară în casa dumneavoastră. Plaja e aproape, domnule Hans.

Bătrânul se aplecă și-i sărută mâna. În ciuda împotrivi-rilor disperate ale lui Hugo, i-o sărută de mai multe ori, pri-vind în gol. Avea un gând.

— Scoici, domnule Hugo, spuse el. Scoici și pescăruși. Lucruri. Avem nevoie de lucruri, domnule Hugo. Cu lucru-riile umplem golurile. Și lucrurile sunt tot niște trupuri, nu-i așa? Totuși... trupurile putrezesc greu.

O rupse la fugă cât îl țineau picioarele, îndreptându-se spre plajă.

Hugo îl urmări cu privirea un timp, apoi se uită spre mansardă. Prin dreptul ferestrei se profilau umbre. Îl re-cunoscuse pe domnul Vretos. Apoi pe tânărul grec. Domni-șoara Victoria trecu de mai multe ori cu un vas de porțelan în mână. O dată, parcă, trecu și monsieur Villard. Batista portocalie ce-o purta în buzunarul de la piept al redingotei părea mai vie decât el însuși.

Chibzui o vreme. Se hotărî să se îndrepte spre câmpul de ciulini de la marginea orașului. Alergă gâfâind prin aerul cald al acelei frumoase nopți de toamnă. Se opri. Alergă iarăși până ce nu mai putu respira. Din câmp, orașul, învă-luit de aerul salin ce propaga luminile stradale, părea că a luat foc.

Era cald. Ciulinii foșneau stârniți de un vânt ușurel și verde. Cum lumina bătea pieziș, capetele lor movalii deve-niseră fosforescente. Câteva tufe pline cu mure împrăștiau un miros îmbătător.

Era vremea prunilor în pârg. A viilor coapte. Caii dormeau fericiți în iarba înaltă și succulentă. Laptele vacilor se îngroșa, iar pruncii, mirosind greu, plesneau de sănătate.

Era și el, întins pe pământ. Pământul era rece. Așa cum iarna era cald. Sau fierbinte. Fierbinte, pentru a topi zăpada.

Până dimineață zăbovi în câmpie. Întins pe pământ, nemîșcat. Privind cerul.

Când zorile mirosind a algă putredă aduseră lumina, nu mai rămăseseră decât amintiri.

În noaptea aceea, domnul Vretos îi spusese:

— Amintirile sunt ca niște ape repezi ce năvălesc peste prezent. Curentul lor puternic ne aruncă în viitor. Doar trecutul și viitorul ne emoționează. Prezentul este absent. Intuiesc în orice chip voios orgia deșăntată a unei minți stricate. Habar nu am cum se îndură Dumnezeu de noi. Când am cântat prima oară în pădure, o pasăre colorată a ascultat cu atenție. Apoi nu a mai apărut niciodată. Ni se refuză ceea ce putem face și ni se cere ceea ce nu putem. Am visat odată un măgar mare și negru. Se prefăcea că mă privește cu compasiune. Dar nu m-am apropiat de el. Și, totuși, lumina nu a venit. Mi-e frică să nu trec prin peisajul ăsta, care-i Lumea, și gândurile să-mi iasă prin piele.

Hugo se ridică în picioare și șoptește mării:

— I-am iubit!

Apoi se îndreaptă spre oraș mirosind a mure coapte.

capitolul 14

Hugo plecă din Ostende la două săptămâni după înmormântarea Elisei. Se îndreaptă spre Bruges, unde zăbovi o zi. De acolo, se duse la Anvers. Ar fi dorit să urce tot mai spre nord, Rotterdam, Utrecht, Amsterdam. Dar se răzgândi deodată și traversă până în Vlissingen, de unde se îmbarcă pe un vapor norvegian cu destinația Cadiz.

Părăsi casa construită în stil neobaroc cu următoarele lucruri: un pui prăjit de domnișoara Victoria, pe care-l termină de mâncat la Bruges, o sticlă de coniac, dăruită de domnul Vretos, un desen cu chipul lui Nietzsche nebun, de la tânărul grec, o scrisoare de recomandare pe care i-o dădu cu căldură monsieur Villard către un anume Guido Gozzi, anticar din Perugia, și o fotografie a Elisei.

Fotografia o avea de la domnul Hans. Nu era datată, dar după chipul Elisei se vedea că era făcută cu cel mult un an în urmă.

În partea stângă a fotografiei se înalță casa domnului Hans. Este acoperită de iederă. Printre frunzele cerate, o

altă plantă agățătoare, cu flori roșii, aprinse. Curtea este plină cu tufe de măceș și trandafiri. La masa din spatele Elisei se vede un preot. Este foarte gras. Mănâncă pește fript dintr-un vas de lemn. Blitz-ul îl surprinde în timp ce-și linge degetele pline de grăsime de la o mână, în timp ce cealaltă și-o plimbă prin păr. Poalele sutanei îi sunt murdare de noroi. Mai departe, în adâncime, printre meri, două pisici se cotoiesc. Se vede gura rânjită a femeii apucate de ceafă de un motan tărcat, vânjos. În chiar fața obiectivului se desenează Elise. E îmbrăcată cu o rochie albă, dantelată, fără guler. Ține picioarele strâns lipite unul de altul. Zâmbetul îi este îndoielnic. Ochii, triști. Părul îl are legat la spate, într-o coadă groasă. În dreapta cadrului se vede o jumătate de mână. Pare a fi mâna domnului Hans.

Dacă în prima zi de la plecarea din Vlissingen Hugo regretă că nu și-a urmat drumul în sus, spre nesfârșitele zăpezi ale nordului, în următoarele zile de ocean se simți din ce în ce mai bine. Dormea mult și mânca mult. Membrii echipajului erau binevoitori. Pe câțiva îi învăță deosebirea dintre urechea ritmică și cea melodică. Comandantului îi destăinui că muzica vechiului popor chinez este atât de stranie deoarece este alcătuită pe un sistem pentatonic de organizare a sunetelor. Îi mărturisi că meritul de a fi deschis calea muzicii este a lui Jubal, fiul lui Lameh. Că orice sunet pe care-l percepe urechea umană reprezintă o notă și atunci timpul care curge este o nesfârșită simfonie. Instrumentele muzicale, destinele oamenilor. Comandantul mai află că muzica este cea mai desăvârșită artă și că, fără ea, oamenii ar surzi. Că viețile oamenilor sunt zăpezi mâncate de soarele lacom și pământul fierbinte.

Comandantul îl asculta respectuos și-i oferea, din când în când, câte un pahar cu rom. Dar se bucura pe măsură ce

se apropiau de Cadiz. Voia să scape de acel om ciudat, e drept, nicidecum periculos, dar care părea să aducă ghinion.

Cadiz, noaptea.

Hugo își luă rămas-bun și o rupse la fugă de cum atinse pământul. Merse în neștire, încât nici nu observă că, urmând țărmul, ieșise din oraș. Începu să plângă, dar nu se opri din mers. Spre dimineață intră într-un sat cufundat în beznă. Văzu o casă joasă, aproape de plajă, înconjurată cu un gard de piatră. Se întinse lângă gard.

Adormi plângând.

capitolul 15

Un bărbat scund, vânjos, cu părul negru și tenul măsliniu, Eusebio pe numele său, îl privește pe Hugo. Hugo este întins pe pat.

Eusebio spune:

— Te-am adunat de lângă gard. Plângeai prin somn și pronunțai un nume, parcă Elise. Spuneai ceva și despre zăpada! Eu n-am văzut niciodată zăpada.

Hugo tace.

Eusebio bea un pahar de vin și se șterge la gură cu dosul mânecii. Aducă:

— Pari slăbit. Ieri am tăiat un taur. O să mănânci din el, o să bei vinul ăsta și o să te întremezi.

Dă să iasă pe ușă, dar se oprește. Se întoarce și întreabă:

— Cum e zăpada?

— Rece, răspunde Hugo. Dar se topește repede.

Bărbatul se încruntă și iese.

Hugo observă pe unul dintre pereți un instrument muzical. Aduce oarecum cu o citolă⁹, însă corzile nu sunt metalice, ci vegetale. O apucă și o acordează. Cântă până seara, până se întoarce Eusebio.

Eusebio deschide ușa cu putere. E emoționat. Caută cu privirea spre peretele unde fusese agățată citola. Ceea ce bănuise se adeverea. Doar auzise bine... Citola era în mâinile lui Hugo.

— Te-am auzit, spune Eusebio. Te-am auzit de afară. Poți să mai faci o dată așa? Poți?

Hugo atinge corzile.

Eusebio se prăbușește pe scaun. De sub masă scoate un burduf de piele. Toarnă vin din el într-o cană de pământ. Bea până la fund. Mai toarnă o dată, apoi bea direct din burduf. Jetul subțire de vin roșu i se duce pe gât.

— Să nu te oprești! îl avertizează pe Hugo.

Hugo cântă până ce Eusebio, vizibil amețit, îl privește cu ochi tulburi.

Eusebio șoptește:

— N-am mai auzit niciodată o muzică atât de frumoasă. Dar mi s-a făcut un pic frică. De aceea am băut. Cine e Elise?

Hugo tace.

Eusebio face un semn din cap. A înțeles.

— N-am să te mai întreb nimic, continuă el. Sunt un om singur și nu-mi trebuie nimic. Cea mai mare fericire a oamenilor este să trăiască. După ce mor, oamenii nu mai sunt fericiți. Dar muzica ta m-a înfricoșat. E prea frumoasă.

— Trebuie să ajung în Italia, la Perugia, spune Hugo.

⁹ Instrument cordofon medieval, cu coarde metalice ciupite cu degetele.

— Habar n-am unde-i Perugia. Dar te ajut să ajungi până la Napoli. Peste două zile va pleca un vapor din Cadiz. N-am mai auzit o astfel de muzică.

Peste două zile, Hugo pleca spre Napoli.

Cu o seară înainte de a părăsi satul lui Eusebio, avu un vis care-i plăcu. Era în Ostende, pe plajă. La brațul lui mergea Elise. Avea o umbrelă de soare, roșie, brodată cu petale albe de crin. În spatele lor, la mică depărtare, domnul Vretos îl certa pe tânărul grec. Acesta plângea. Din față, de pe o stâncă acoperită cu cristale de cuarț, le făcea semne domnișoara Victoria. În dreapta ei, monsieur Villard se ștergea pe frunte cu batista lui portocalie. În depărtare se zăreau crestele acoperite de zăpadă ale unor munți.

Era un soare puternic.

capitolul 16

În Napoli se întâmplă un lucru bizar, cu toate că Hugo nu zăbovi decât o oră. Un fapt ce dovedea că Eusebio nu fusese atât de beat precum s-ar fi putut crede.

Un anume Abraham Ravello povestea că într-o zi, pe când își făcea veacul prin docuri cântând cu vioara pe la colțuri ca să scoată un ban, un tânăr frumos îi ceru scripca să o studieze. Că tânărul a plescăit oarecum nemulțumit, dar a vârât-o imediat între umăr și obraz. Că degetele lui erau lungi, subțiri și albe. Că a început să cânte, iar lui, Abraham Ravello, i s-a făcut rău de atâta frumusețe. Rău fizic. Că el, Abraham Ravello, nu mai auzise niciodată un astfel de cânt.

Abraham Ravello era un bețivan notoriu ce-și plimba vioara prin docurile din Napoli. Toți râdeau de el. O vreme însă, el nu mai glumi cu nimeni.

capitolul 17

Guido Gozzi este un bărbat în vârstă, scund, corpulent și puțin adus de spate. Îl găzduiește pe Hugo în casa lui de pe via Giulia după ce citește scrisoarea de recomandare semnată de monsieur Villard. Plânge de bucurie că domnul Villard mai e în viață.

De cealaltă parte a pieței se înalță, obosit de amintiri, sever și masiv, Palazzo del Governo.

Fiica lui Guido Gozzi e înaltă, subțire, cu șoldurile înguste și gâtul lung, de lebedă. Ferită de soare, pielea i se păstrează albă ca a mamei ei, nemțoaica Marlene von Siegen, decedată în urmă cu zece ani.

Perioada perugiană a lui Hugo e plină de liniște. Pe străzile în pantă trece rar câte un om, ca o umbră. Aici compune primele *esercizzi per gravicembalo* și câteva poeme muzicale. Unul dintre poeme, *Povestire sacră*, este, după cum spune anticarul Guido Gozzi, un joc ingenios al artei, când sobru, când patetic ornamentat.

Gusturile lui Hugo evoluează pe nesimțite spre alcătuirile preclasice. Devine brusc interesat de instrumentele muzicale vechi. Abandonează, pentru un timp, vioara. Bucuros, anticarul îl invită într-o cameră fără geamuri. Aprinde o lampă și exclamă:

— Privește!

Hugo numără două spinete, o vihuela da mano, trei citola, o museta, un syrinx, o chrottă și un aulos¹⁰. Aulosul¹¹ îi amintește de domnul Vretos și de flautul lui.

Fiica albă a anticarului, rămasă în ușă, își apucă poalele și fuge. Îi este frică de camera fără geamuri. De câteva zile o dor sânii și parcă ceva îi arde pântecul.

Lui Hugo îi place Perugia. Dacă sufletul său se desfată în frumusețea muzicii baroce, trupul lui se simte atras de întunecimi și umbre. Noaptea, târziu, se strecoară pe sub zidurile mari de cărămidă roșiatică. Pe lângă temeliile etrusce ale porților. Privește cerul de sub întunecata poartă San Agostino. Pietrele crăpate și măcinate ale uriașului donjon vorbesc între ele. Se lipește de coloanele romane, subțiri și seducătoare. Pipăie torsadele de piatră și mulurile sculptate. Simte formele gotice dar și reminiscentele calde ale latinității. Trece în fiecare zi pe lângă arcada ogivală în care Fecioara și doi sfinți stau în picioare pentru a-i primi sufletul papei ce apare culcat pe un pat, într-un alcov de marmură.

Aici, soarele este ca luna. Noaptea nu face decât să accentueze umbrele întunecate ale zilei.

Hugo compune și o ciaccona¹² pentru vioară și bas continuu. Anticarul Guido Gozzi este copleșit de bucurie, dar devine serios când spune că „basul continuu nu poate fi

¹⁰ Instrumente muzicale vechi.

¹¹ Instrument de suflat de tipul flautului.

¹² Dans popular spaniol în trei timpi.

asigurat decât de orgă“. Fiica lui acuză în continuare dureri de sâni. Arsura din pântec s-a intensificat. Spune că prezența domnului Hugo îi dă o stare de neînțeles.

Într-o seară, pe terasa suspendată din spatele portalului elegant al casei de pe via Giulia, Hugo și anticarul Guido Gozzi beau vin roșu. Vinul are gust plăcut de afine, dar este acrișor și strepezește dinții.

Anticarul spune:

— Fiica mea este tristă. O dor sânii și are o arsură în pântec.

Hugo privește paharul de sticlă groasă, intarsiat cu argint.

— De când a murit mama ei, continuă amfitrionul, fața ei tânără a devenit gravă. Dar diminețile, uneori, zâmbea. Acum nu mai zâmbește deloc.

Hugo îl consideră pe Guido Gozzi un om bun. De câte ori îi atinge umărul cu mâna, simte căldura sufletului lui. Domnul Gozzi este un bărbat singur, cu o femeie drept fiică. Fiica lui îi mărturisește totul și el se gândește cum este mai bine.

Anticarul spune:

— Când omul are inima tânără îl interesează doar propria-i ființă.

Hugo spune:

— Eu nu am avut niciodată inima tânără. Dar nu știu dacă cei cu inima bătrână se interesează de alții.

— Cei cu inima bătrână trec prin viață ca niște umbre. Dar dumneata lași urme. Ai lăsat un semn și în inima mea bătrână. Eu, Guido Gozzi, n-am mai plâns de zece ani. Aseară te-am ascultat cântând la chrota¹³ și am bociat în camera mea până dimineață. Pe fiica mea o doare prezența

¹³ Instrument cu coarde și arcuș.

ta și depărtarea de tine. Ochii ei sunt mai mari. Gura i s-a împlinit. Își leagăna șoldurile. Mi-e frică!

Hugo bea paharul până la fund și pleacă.

E noapte. Umbrele grele ale donjonului se întind până la fântâna lui Arnolfo di Lapo. E pustiu. De fântână stă rezemat Hugo. E îmbrăcat cu o pelerină neagră, lungă, cu glugă. Părul lui strălucește în bătaia lunii. Cărămizile roșii din ziduri oftează. Geme poarta San Agostino. În vila de pe strada Giulia e beznă. Hugo alunecă asemenea unei umbre. Trece prin poarta grea, de piatră fasonată. Străbate holul imens, igrasios, mirosind a ciupercuțe albe, de pădure. Intră în cameră, se întinde pe pat și așteaptă. O privighetoare de noapte se spală la geamul lui.

Fiica lui Guido Gozzi năvălește în cameră. E dezbrăcată și respiră greu. Trupul ei subțire frige. Îl încalecă pe Hugo, îi smulge pelerina și-l trage în ea dintr-o mișcare. Se aude un pâraie ușor și un sughit. Fiica anticarului se zbate de două ori, stângace, apoi se înmoaie. Privighetoarea de noapte cântă la geamul lui Hugo.

Fiica lui Guido Gozzi începe să plângă. Are gura uscată și fața chinuită. Sare din pat, pe podea. Caută disperată ceva cu care să se acopere. Ochii ei strălucesc în noapte. Sunt mari și umezi. Fuge pe ușă plângând cu o museta¹⁴ între picioare.

Într-o dimineață, Hugo coboară una dintre sutele de râpe ce duc din oraș spre vale. Copacii sunt plini de bulgări de liliac. Dintre pietre țâșnesc tufe de mentă sălbatică. Maci în-sângerați apar din loc în loc. Miroase a praf și a grâu copt. O pisică albă doarme pe un gard de lemn. Liniște și pustiu. Tocmai jos, în vale, foarte departe, se văd doi oameni și un

¹⁴ Varianta franceză a cimpoiului.

cal. Stau nemișcați ca și cum ar fi lipsiți de viață. Hugo simte venind miros de salcâm. Bășica îi este plină. Se oprește lângă un arbust pitic, se apucă de el și slobozește un jet lung, puternic. Până să termine, aude în spate un găfâit și pași repezi, împiedicați. Se simte prins de curea și de mijloc. Fiica lui Guido Gozzi îi trage pantalonii pe glezne. Pare mai frumoasă ca oricând. Buzele ei groase, sprijinite de trupul în-genunchiat, ochii ei privindu-l de jos și rugându-l să nu se aplece. Hugo se uită în depărtare. Cineva îi spusese că în nopțile senine se văd vârfurile reci ale Apeninilor Umbrici. Că vulcanul Vezuviu, de lângă Napoli, când erupe, e ca bărbatul înfierbântat de femeie.

Fiica anticarului fuge rușinată. Dar se oprește după câțiva pași. Face semn cu mâna. Zâmbește.

Toamna, curtea lui Guido Gozzi se umple de pere. Fiica lui râde tot timpul. Durerea din sâni a dispărut. În pântec nu mai simte arsura. Parfumul perelor dezvoltă extaze.

E perioada în care părul lui Hugo începe să se înroșească.

capitolul 18

Cel mai drag vis al lui Hugo, visat pe o căpiță de trifoi uscat, aproape de lacul Trasimeno de lângă Perugia, sub un soare domol.

Zăpada acoperă totul. Orizontul, de jur-împrejur, este albastru-violet. Cercul lui închide totul într-o fericire deplină. Hugo, cu Elise în brațe, aleargă. Amândoi sunt îmbrăcați în in subțire. Soarele nu există, dar lumina e puternică. Hugo știe că toate acestea nu se vor termina nicio dată.

Acest vis, Hugo îl păstrează cu sfințenia cu care păstrează fotografia Elisei. E singurul peisaj în care recunoaște prezența lui Dumnezeu. Abia acolo, în Eternitate, fericirea lui ideală s-a întâlnit cu fericirea lui sensibilă.

capitolul 19

În grădină, Hugo și Guido Gozzi se plimbă.

Hugo spune:

— Îmi e dor de zăpezile din nord. De zăpezile grele, de câmpie. De vânturile reci și goale. De încremenirea gerului. De gheața ascuțită ce străpunge piciorul. După ce frigul îți strânge măruntaiele, din gâtlej îți ies flăcări.

Anticarul nu înțelege nimic, dar îl privește cu dragoste pe Hugo. Acesta continuă:

— În soarele de aici, printre pietre, simt că mor cu fiecare secundă. E plăcut. Dar mi-e dor de frigul care nu minte. Când moare un om, mă simt vinovat. Și vinovăția nu piere. Muzica e sentimentul de vinovăție care nu adoarme.

Guido Gozzi simte o slăbiciune în genunchi și în glezne. De când îl cunoaște pe Hugo, emoția îl doboară trupește. Când îl ascultă cântând, plânge.

— De când fiica mea râde, îi spune, nu-mi mai este frică. Sufletul mi-e ușor. N-am mai ascultat o astfel de muzică,

domnule Hugo, ca a ta. Îi faci pe oameni să se simtă vinovați. Însă e fericire în lacrimile ce curg după vinovație.

Hugo șoptește:

— Atunci prinde contur muzica. Cântând, încercăm să atingem ceea ce nu ne aparține. Am auzit ieri, în vale, doi țărani cântând. Vocile lor răgușite, tânguitoare m-au răscolit. Nici nu am mai fost atent la note. Bunul-gust ne fură din geniu, domnule Gozzi. Cât despre fiica dumitale... ea este o jertfă. Cineva mi-a spus că habar nu are cum se îndură Dumnezeu de noi.

Fiica lui Guido Gozzi se apropie. Are un coș de nuiele plin cu piersici. Îi îndeamnă să guste. Ea însăși mușcă cu putere dintr-o piersică mare, zemoasă. Sânii îi tresaltă de bucurie. Șoldurile i-au devenit cărnoase. Pielea ei nu mai e albă. E rumenă, bine întinsă și plesnește de dorință. Soarele o cere în fiecare zi.

În noaptea aceea, târziu, când luna, mascată, petrecea carnavalul umbrelor, fiica anticarului, strecurându-se printre leandrii din spatele casei, s-a apropiat de Hugo, s-a lipit de spatele lui, și-a culcat capul între umerii lui, și-a strecurat palmele pe sub cămașa lui și i-a strâns pieptul. A oftat și a plâns puțin. Inima lui, tăcută, bătea în altă parte. Ea i-a spus: „N-ai să te oprești niciodată din fuga ta, nu-i așa?” „Nu știu!”, a răspuns Hugo.

Părul lui se făcuse roșu-ruginiu.

Hugo a mai compus în Perugia și două oratorii despre care Guido Gozzi spunea că întrec orice închipuire. Că orice om încremenește când se dezlanțuie vocile din *Suferințele lui Iov*, unul dintre oratorii, sau cele din *Historia di Ezechia*¹⁵,

¹⁵ Titlul unui oratoriu compus de Giacomo Carissimi.

celălalt oratoriu. Că atât diavolul din *Suferințele lui Iov*, cât și Dumnezeu din *Historia di Ezechia* au vocile asigurate de bas. Că domnul Hugo îi dezvăluisse, prin muzica sa, un mare secret: profunzimea lucrurilor se naște din lirismul senin al lui Dumnezeu și patetismul tulburător al diavolului.

capitolul 20

Țăranii din vale îi spuneau lui Hugo, datorită părului său devenit ruginiu, Rossi¹⁶. Mai spuneau că Rossi coboară des în vale, cu vioara, și cântă pierdut printre viile sălbatice de sub dealuri. Că pământul se umple de păsări care ascultă. Și că ar fi mai bine ca Rossi să lase păsările la locul lor, viile cu strugurii lor și pe ei, țăranii, cu vinovăția lor.

Hugo știa că oamenilor le e frică de cei singuri.

¹⁶ Poreclă sub care era cunoscut Antonio Vivaldi.

capitolul 21

Hugo spune dealurilor:

— Mă uit la voi și nu văd nimic. Abia când veți deveni amintiri vă voi iubi. Amintirile mele sunt iubirile mele. Iubirile mele îmi arată viitorul. E plin de muzică, de răzbunare, de furt. Ating ce nu-mi aparține, iar oamenii mă vor urî pentru asta. Îi voi seduce cu muzica mea, dar după clipa de plăcere se vor simți vinovați. Voi, dealuri adormite, n-aveți trecut, nici viitor. Sunteți doar lucruri care umplu golurile. Și, de câte ori îmi întorc fața de la voi, Dumnezeu se desfată printre frunzele voastre. Dumnezeu este tot timpul în spatele meu. În fața voastră. Între mine și voi se cascadează prezentul, ca un abis. Elise a murit în trecutul meu și în viitorul copilului care am fost. Am ținut-o în Ostende, pe piept, și lacrimile ei abia acum mă udă, aici, în Perugia, și m-au mai udat, odată, demult, când zăpada mi se topea în palme iar pe ea n-o cunoșteam. Toți oamenii care au murit mi se topesc în palme. Mi-e rușine de prezentul care nu mă lasă

să iubesc. „A fi“, acum, când vă vorbesc, e semnul singurătății.

Hugo scuipă.

Dealurile tac.

În vila de pe via Giulia, Guido Gozzi îl așteaptă. Are în mâini cele două pahare de sticlă groasă, cu intarsii de argint. Sunt pline cu vin roșu.

Hugo spune:

— Mi-e scârbă de mine! Am vorbit prea mult și muzica, pentru un timp, a încetat să mai trăiască în mine. Prostia filozofilor întrece până și răutatea oamenilor.

Guido Gozzi zâmbește. Cu o oră mai devreme, fiica lui s-a îmbăiat. Se auzea glasul ei cristalin, din baie, fredonând o arie simplă, dar plină de bucurie.

Zidurile sunt reci, dar aruncă umbre calde.

capitolul 22

Hugo mai compune patru sonadas pentru vihuela da mano¹⁷ și se oprește. Începe să cânte la vioară din ce în ce mai mult. În unele săptămâni cântă douăsprezece sau paisprezece ore pe zi. Părul i-a acoperit umerii și e ruginiu-aprins. Prin satele înșirate de-a lungul Tibrului, spre Foligno și Orviete, i se spune „Plete ruginii“.

¹⁷ Denumirea spaniolă a unui instrument înrudit îndeaproape cu lăuta.

capitolul 23

Guido Gozzi era un om timid. De aceea făcea unele lucruri pe ascuns. Ținea cele două desene care-l înfățișează pe Hugo încuiate într-o ladă veche de călătorie, pitită în beci, după mobile care așteptau să fie restaurate. Desenele le executase înainte ca Hugo să-și încheie perioada perugiană.

Primul desen nu are dată și e făcut pe carton brut, nefinisat. Anticarul folosisese cărbune de mină, puțin uleios, peste care adăugase un strat de ceară dizolvată în acid. Ai sentimentul că privești printr-un glob de sticlă mată și că liniile și umbrele sunt proiecții venite din afară și nu din interior. Hugo e desenat gigantic. Statura lui acoperă întreg cartonul. Printre picioarele lui curge Tibrul. Pe maluri sunt îngrămădite grămezi de pietre, tufe de salcie, crengi rupte, putrezite, pești morți, eșuați pe nisip, câțiva butuci scufundați parțial în apă, zeci de broscuțe albe, de râu. Soarele, mai mic decât capul lui Hugo, e negru. E acoperit pe jumătate de un zid păraginit, plin de fisuri. Zidul șerpuiește de-a lungul malului drept, apoi, dintr-odată, traversează

perpendicular Tibrul, în chiar fața lui Hugo. Acesta privește peste zid. E gânditor. Mâna stângă i se odihnește pe obrazul drept. Degetele sunt prea lungi, disproporționate, încât depășesc cu mult creștetul capului.

Când i-a arătat fiicei sale acest desen, Guido Gozzi i-a spus: „Muzica domnului Hugo tremură pe ziduri, se umezește-n lumină, se răsfânge în apa Tibrului. Fluidele ei dizolvă formele și instituie halucinația persistentă. Energiile pătrund ființa, o chinuie, o îngenunchează, apoi îi dau drumul în gol.“

Al doilea desen e executat pe hârtie groasă, tratată cu oxid. E datat, dar, din pricină că a fost apucat de fiecare dată de colțul din dreapta-jos, s-au șters trei cifre. Nu a mai rămas decât 5 martie și un 1. Hugo e redat cu aceeași statură gigantică. Se odihnește într-un jilț pe măsură. Printre picioarele jilțului trece Tibrul. Capul lui Hugo depășește norii involburați, care îi înconjoară gâtul ca un guler regal. Într-o mână ține o baghetă de dirijor. Pare obosit însă și puțin amuzat. Pe pământ, minuscule, sute de oameni se uită spre cer.

Fiica anticarului, văzând al doilea desen, s-a întors spre tatăl ei și a ridicat întrebătoare din umeri. Guido Gozzi a zâmbit, apoi i-a răspuns: „Muzica domnului Hugo involburează norii și crapă cerurile. Din norii zdruncinați ies zei speriați. Domnul Hugo îi pune să țină ca pe niște figuranți în baletul imaginar al operei sale. Domnul Hugo compune o astfel de muzică atunci când este supărat și obosit.“

Fiica lui Guido Gozzi a dormit o lună de zile în camera lui Hugo. L-a privit cum se spală, cum se îmbracă, cum își strânge coama roșcată la spate, într-o coadă groasă. L-a privit cum pictează notele pe colile lungi, cerate, ca și cum ar fi semnat un document și nu o partitură. L-a privit prin toate

ungherele sufletului lui și a simțit cum o ia amețeala. Dar ochii ei străluceau și buzele murmurau o speranță. După alte două luni, timp în care a dormit în camera ei așteptând nerăbdătoare un semn, s-a întors în patul lui Hugo. Mai multe nopți la rând i-a cântat scurte fantezii improvizate la o liră mică, veche, cu întinzători de lemn. Lira se deza-corda imediat, însă scotea tonuri calde, moi. Mirosul viilor de sub dealuri era adus de un vânt ușor ce se strecura pe sub porți și intra pe geamuri. Voci groase, de baritoni, se auzeau de foarte departe. Noptile erau insomnii albastre și triste. Stelele stăpâneau orașul așa cum luciul apelor stăpânește cerul întunecat. O dată, Hugo a luat vioara dorind s-o acompanieze. Însă primele încleștări de note i-au dispăcut. De aceea, s-a așezat și a ascultat-o zâmbind în tăcere. Se părea că fiica anticarului ar fi vrut să-i spună ceva dar nu se hotăra.

Domnul Guido Gozzi era un om bun. Era, de asemenea, un om timid. Din cauza timidității, Guido Gozzi făcea anumite lucruri în taină. Pe lângă cele două desene clandestine, cele ascunse în beci, anticarul făcu demersuri pe lângă un tipograf din Arezzo pentru a tipări oratoriile lui Hugo și exercițiile pentru gravicembalo¹⁸. După șase săptămâni primi acasă tipăriturile și o scrisoare. În scrisoare, tipograful îi relata faptul că, în timp ce lucra la tipăriturile pe care tocmai i le trimisese, un anume domn, muzician din Roma, mare iubitor de „taine“ muzicale, așa se exprimase, își arătase curiozitatea de a arunca și el o privire. Și că, tot privind șpal-turile cu exercițiile pentru gravicembalo, fața i se alungise, ochii i se umflaseră și mâinile îi tremurau. Imediat, continua tipograful, muzicianul din Roma s-a năpustit prin ușă

¹⁸ Tip de clavecin.

și a luat-o la fugă pe stradă, strigând cât îl țineau puterile că se va întoarce imediat. Spre mirarea lui, a tipografului, neobișnuit cu astfel de oameni bizari, domnul muzician s-a întors după o oră. A spus că notele pe care le memorase erau imposibil de executat dar că muzica ce-i zăpăcise capul era minunată. Că trebuia cu orice preț să-l cunoască pe cel ce a compus-o și că, orice ar fi, trebuia să audă acea muzică pe viu. Dar el, tipograful, din respect pentru demersurile secrete ale domnului Guido Gozzi, vestitul anticar din Perugia, a refuzat să dea vreo lămurire. Cu toate astea era de datoria lui să transmită numele și adresa muzicianului din Roma. Îl chema Rafael Romano și locuia pe Capitoliu, lângă Forum.

Anticarul a citit scrisoarea de mai multe ori și a plâns. Atunci s-a hotărât să sape în grădină, sub un prun uscat, și să scoată din pământ o casetă cu bijuterii, îngropată acolo de mai bine de zece ani. Din casetă a luat o cheie ruginită și și-a agățat-o de gât. Era hotărât să deschidă ușa pe care, de la dispariția Marlenei von Siegen, n-o mai descuiase nimeni.

Când fiica lui Guido Gozzi s-a hotărât să vorbească, Hugo s-a întors cu spatele. Ea l-a îmbrățișat, culcându-și capul pe umărul lui. Părul ei mirosea ca tufele de roze. I-a șoptit: „Am o mare speranță. Din viața risipită pe dealuri, printre văi, în colțurile de cameră, în nopțile de sub San Agostino, ceva se adună și palpită. Port în mine o bucurie. Dar aș vrea să plec înaintea de ce va urma.“ Hugo nu a atins-o. Dar a privit-o mult, cu atenție. Trupul ei fericit devenise trist, diform, cu pânțele rotunjit. Fața ei chinuită se luminase. Măinile ei șovăitoare deveniseră sigure. Picioarele îi purtau trupul cu grija cu care animalele își cară puii

vii în gură. Sâni i se măriseră; se legănau greoi, misterioși, așteptând. Sexul ei se închisese și se întărise în tăcere.

Domnul Guido Gozzi era un om atât de bun încât îl iubea pe Hugo ca și pe fiica lui. De aceea se hotărâse să scoată la lumină din camera încuiată cel mai scump obiect sufletului lui de anticar. Și să dăruiască acest obiect lui Hugo.

Era o vioară lucrată de lutierul Giuseppe Guarnieri.

capitolul 24

Guido Gozzi deschide cu repeziciune douăsprezece uși, una după alta. Îl urmează fiica lui și Hugo. Se opresc, după ce coboară patru trepte, în fața unei uși masive de lemn. Anticarul scoate cheia ruginită și descuie ușa. Intră cu toții. Pe un raft de sticlă se odihnește vioara. E învelită în brocart venețian. Anticarul o apucă cu grijă, o scoate din închisoarea de brocart și, cu mâini tremurânde, i-o întinde lui Hugo. Fiica lui Guido Gozzi începe deodată să plângă și fuge. Hugo întoarce îngrijorat capul după ea. Anticarul îi pune mâna pe umăr. Spune:

— O parte din tine a rămas cu fiica mea. Dar tu.... tu trebuie să pleci. Și ai nevoie de asta.

Hugo atinge vioara. O ține în palme. Strălucirea ei subtilă îi dă încredere. Lacul ei absoarbe discret lumina palidă din cameră. La cel mai mic zgomot, vibrează în mâna lui.

Anticarul continuă:

— La Roma vei merge la un anume Rafael Romano. Locuiește pe Capitoliu, lângă Forum. Vei concerta, cu siguranță.

Hugo zâmbește trist. Apoi, spune:

— Cândva am privit spre mare și am spus: i-am iubit. Acum ar trebui să privesc spre dealuri și să spun: i-am iubit. Dar, pe zi ce trece, vorbesc tot mai greu. Gura mi se încheștează și inima îmi suferă. O muzica chinuitoare și grea pune stăpânire pe mine. Câteodată, când sufletul îmi este ușor, privesc viața cu admirație. Apoi, cu compasiune. Trep-tat, totul se transformă în silă. Cred că această silă nu mă lasă să vorbesc.

Anticarul îl oprește. Îi șoptește:

— Doar tu ai spus că prezentul nu ne lasă să iubim. Trebuie să pleci. Depărtarea ne face mai buni, mai înțelegători. Cred că nimeni nu a înțeles ca tine ce este cu adevărat o vioară.

Hugo își amintește de Ostende. De străzile de piatră. De pescărușii care se învârt în cerc. De zăpezile în care se topesc viețile oamenilor.

Vioara este semnată del Gesu¹⁹.

¹⁹ Așa își semna viorile lutierul Giuseppe Guarneri.

capitolul 25

Hugo a povestit cea mai emoționantă amintire a lui, mult mai târziu, lui Johann Kreisler, în cea de-a doua vizită pe care i-a făcut-o acestuia în Alpii elvețieni, printre zăpezi, într-o cabană de bârne, construită deasupra unei râpe din vârful Pilatus.

Iată amintirea!

Într-una dintre rarele zile în care Elise se simțea bine, au hotărât cu toții să facă o călătorie până la fluviul Lys. Soarele dogorea puternic. Din pădure adia miros de licheni și de frunze umede.

Domnișoara Victoria se descălțase și călca cu tălpile goale pe iarba fragedă. Tânărul grec, cu o creangă de pin în mână, alerga după șopârle și fluturi. Elise era purtată pe umeri de Hugo. Spunea că, de acolo, de sus, vede totul mai bine. Domnul Vretos și monsieur Villard îi urmau la mică distanță.

Deodată, printre copaci, se văzu fluviul Lys.

Curgerea lui domoală.

Rădăcini masive de salcie plângătoare flancau malul. O potecuță ce tăia un pâlc de copaci ducea pe o plajă însorită.

Atunci s-a întâmplat.

Ea, amintirea.

Tânărul grec se opri în loc și rămase nemișcat câteva secunde. Apoi începu să-și arunce hainele de pe el până ce se văzu în pielea goală. O luă la fugă, pe potecuță, direct spre fluviu. O clipă se lăsă tăcerea stupefacției. Însă Elise rupse liniștea cu un țipăt. Sări de pe umerii lui Hugo, se dezbracă și, cu o tainică bucurie, fugi după tânărul grec.

Da, ca și în casa construită în stil neobaroc, și acolo, pe malul fluviului Lys, un timp al nebuniei își făcuse loc.

Domnișoara Victoria se dezbracă și ea, chiuind ca și cum s-ar fi îmbăiat într-o cadă cu apă rece ca gheața. Își dădu la iveală secretele pe care doar Hugo le cunoștea și fugi cu tot cu ele după ceilalți doi. Lăsă în urmă un subțire miros de lavandă.

Domnul Vretos mormăia, dar ochii îi străluceau. Se dezbracă greu, asudând. Își păstră doar chipiul de carton pe care-l ținea cu mâna în timp ce alerga spre apă.

După ce se dezbracă și Hugo, monsieur Villard nu mai avu încotro. Chiar dacă buzele îi tremurau de jenă, trebui să-și descopere trupul, dintr-un sentiment mai presus de rațiune. În schimb, cu obișnuita-i pedanterie, opri scumpa lui batistă portocalie și o flutură aparent distrat în dreptul ombilicului încercând, prin acest truc, să abată atenția de la chestiunile arzătoare pe care, grație educației sale temeinice, știa că nu trebuie să le supună vederii publice. Însă, cufundat în apă, trupul lui rigid se eliberă de constrângeri, fapt care-l determină, chiar fără să vrea, să slobozească un chiot puternic.

Hugo i-a spus lui Johann Kreisler că, atunci, pe fluviul Lys, șase trupuri s-au ascuns de moarte, pentru o zi, râzând acoperite de apă până la gât, în timp ce soarele, muritor, apunea însângerat printre rădăcinile de salcie plângătoare.

În Alpii elvețieni, Hugo s-a gândit la soare, la păduri și la apele care curg domol la vale. La viețile ce răsar, foșnesc și curg spre mările întunecate. La gheața în care se taie sufletul, lăsând urme de sânge și mirosuri triste. La amintirile care sapă în stâncă toate iubirile lumii.

Totul ardea și se topea în Alpii elvețieni, chiar acolo, unde zăpada era veșnică și soarele poleia cu aur copacii.

capitolul 26

După ce Hugo părăsi Perugia, Guido Gozzi și fiica lui s-au privit mult timp fără să-și spună o vorbă. S-au plimbat tăcuți, mână în mână, printre leandrii din grădină, pe sub perii parfumați, au mirosit menta sălbatică de sub garduri și au privit porțile.

Anticarul a povestit într-o seară, în piața ce străjuia Palazzo del Governo, că, dacă fiica lui a rămas tristă în ce privește sufletul, trupul ei era fericit, deoarece în el se rotunjise o viață. Și atunci când acea viață va plânge în lumina puternică a soarelui, poate și sufletul ei se va bucura. Că domnul Hugo poartă cu el prin lume povara mai multor vieți și nu s-ar fi convenit ca el, anticarul Guido Gozzi, sau fiica lui, sau oricare alt om, să-l oprească pe domnul Hugo din curgerea lui. Omul acela, al cărui păr devenise ruginiu-aprins, înțelesese ca nimeni altul ce e cu adevărat o vioară. Și apoi, mai mult ca orice, cine nu înțelege muzica, nu înțelege nimic.

Hugo plecă din Perugia cu fotografia Elisei, vioara semnată del Gesu și o tașcă de piele plină cu scrisori. O sută treizeci și două de scrisori erau în tașcă. Toate scrise Elisei, la lumina lunii. Pe sub poarta San Agostino, pe lângă temeliile etrusce ale porților, departe, pe dealuri, în viile sălbatice, lipit de mulurile sculptate ale bisericilor, pe sub ghizdurile fântânii lui Arnolfo di Lapo, pe pietrele crăpate din râpe.

Sub lună le scrisese.

Asta făcea Hugo de câte ori Guido Gozzi și fiica sa se întrebau: „Oare pe unde umblă domnul Hugo la această oră târzie din noapte?”

Când intră în Roma, orașul era scufundat în beznă. Trase la primul han. Dormi într-o cameră murdară, ce mirosea acrișor. Înainte de a adormi, observă un țânțar pe mână. Dădu să-l omoare dar se opri. Țânțarul nici nu-l ciupea, nici nu se pregătea să zboare. Căzu deodată într-o parte, moale, se zbătu de două ori și înțepeni.

Acesta a fost primul lucru pe care l-a văzut Hugo în Roma: un țânțar murind de bătrânețe.

capitolul 27

— Toată tristețea lumii se adună în zăpezi, printre ghețari. Am iubit o fată din părul căreia au căzut cinci urși polari. Când îți moare cineva drag, începi să te simți vinovat.

În timp ce vorbește cu Rafael Romano, Hugo își acordează vioara.

Muzicianul din Roma îl privește curios și neîncrezător. Bărbatul din fața lui are părul ruginiu-aprins. În lumină, părul pare că i-a luat foc. Iar vioara o ține ca un diletant.

Hugo râde. Spune:

— Dacă n-ai simțit vinovăția până acum înseamnă că nu te-ai născut încă. Iar zăpada se topește repede. O să te încerc să te fac să simți vinovăția.

Rafael Romano nu râde.

Aude, mai întâi, câteva acorduri. Apoi vioara se fixează între obrazul palid și umărul subțire ca și cum ar fi crescută de acolo. Degetele lungi și albe se mișcă cu repeziciune, dar nu ating corzile. O clipă de liniște. Și începe muzica.

Rafael Romano se sperie ascultând sonoritățile stranii de început, de o aprehensiune răscolitoare. Urmează o expresie violentă, un contrast între fericire și durere, viață și moarte. Disonanțe stridente, accente neașteptate. Cu toate acestea, o admirabilă cadență. Bărbatul din fața lui pare că se joacă. Degetele lui ating aproape lipite de căluș și pe toate cele patru coarde, încât abia rămâne loc pentru pasul arcușului. Un joc al luminilor și al umbrelor, clădit pe reliefurile unor idei muzicale nicicând bănuite. Învolverarea discursului confesiv face să tremure ferestrele. Se aud mai multe viori deodată. Spațializările sonore creează sentimentul mai multor coruri aflate în dialog liric. Blocurile de înălțări acordice, capricios cromatizate, modelează aerul care-i pătrunde lui Rafael Romano în plămâni. Vioara vibrează pe treceri în chei absurde, teoretic iraționale muzical, dar care, sub voința înfricoșătoare a lui Hugo, devin subtile, persuasive, acuzatoare, adoratoare mistice, impudice, ascetice, grandioase în dezmaț, sfinte și totodată depravate. Se reduce spațiul într-un punct apoi se dilată. Sonorități nebănuite ies din cutia semnată del Gesu și invadează camera ca o turmă de mistreți. Totul se pulverizează și devine aproximativ. De câteva ori, amețit, Rafael Romano se apucă cu ambele mâini de brațele fotoliului, de frică să nu cadă. Apoi tot acest aproximativ se conturează univoc, se solidifică, drama și misterul dispar, nu mai rămâne decât peisajul, nemișcat și rece, de neatins. Tot ceea ce sufletul bănuiește a fi ascuns în spatele umbrelor apare clar și dureros în volume clădite pe tragedia cărnii muritoare a omului. O priveliște eternă care nu poate fi privită în față. Armoniile se sting peste cenușa voluptății și a fervorii. Neputința și gloria se coboară îmbrățișate în spuma viscerală a vinovației.

Trupul lui Hugo, bine articulat puțin mai devreme, îi apare acum lui Rafael Romano imprecis, cu liniile dublate,

triplate. Capul acoperit de părul ruginiu-aprins pare că se multiplică în două, în trei, în patru. Toată vraja aduce un viscol tăios, rece și brutal, într-un soare orbitor ce arde ochii odată cu mușcătura gerului.

Rafael Romano, înainte să plângă, strigă răgușit:

— Vei concerta mâine seară în vila Borghese.

Hugo zâmbește. I se pare că zărește pentru o clipă, pe luciul viorii, chipul fiicei anticarului. Are o închipuire cu Elise, răătăcită prin mulțimea romană.

— Te rog! insistă muzicianul din Roma.

Hugo ridică din umeri. Spune:

— Mâine.

După ce iese, Rafael Romano plânge. Și, lucru de neînțeles pentru el, începe să aibă amintiri.

Acestea se succedă cu repeziciune.

capitolul 28

Hugo concertează de trei ori în vila Borghese.

De patru ori, în Ludovisi.

De câte șase ori, în palatele Sciarra și Respligiosi.

O dată, în Doria.

Pe cele trei terase cu mese rotunde, cele din Quirinal, de nenumărate ori.

În Roma începe să primească scrisori de la tânărul grec. Prima scrisoare sosește după ce concertează a doua oară în palatul Sciarra. Plicul este azuriu și poartă scrisul inconfundabil, nervos și ascuțit, al tânărului grec.

Hugo intră în restaurantul Lepri și se așază la o masă de lângă fereastră. Prin geam se vede Capitoliul, sub un cer de o limpezime deplină.

Citește:

„Dragă domnule Hugo, după ce atâția ani nu am știut nimic de tine, ne-am bucurat cu toții auzind de faimoasele tale concerte. Chiar și domnul Vretos, căci despre el am să-ți vorbesc mai mult în această scrisoare, a lăsat să se vadă,

dincolo de buzele sale sever subțiate, un surâs de bucurie. Domnișoara Victoria a plâns, iar monsieur Villard și-a mușcat batista portocalie lăsând pe ea amprentele dinților săi franțuzești, ușor înnegriți de prea desele pipe fumegânde. Despre domnul Hans, doar atât: imediat după plecarea sa din Ostende, a început să care cu un sac de rafie scoici vii pe care le depozitează prin toate camerele locuinței sale. Munți de scoici îi umplu și curtea. Mirosul care se degajă descurajează orice vizită. La toate întrebările răspunde cu un singur cuvânt: lucruri.

De mormântul Elisei ne îngrijim cu toții. Mergem acolo în fiecare duminică. De sub criptă, chiar de sub capul ei, a răsărit un liliac. Înfloarește în fiecare an, explodând în violet. Este revoltător să vezi cum, hrănindu-se din moarte, viața ia forme grațioase. Totuși, am picat cu toții de acord că acest paradox ascunde o anume înțelepciune care, deocamdată, ne scapă.

Și acum, despre domnul Vretos... Să știi, domnule Hugo, că l-am îngrijit până-n ultima clipă. Nu că ar fi fost vreun plângăcios, nicidecum, dar nu se mai putea deplasa și era îngrijorat că și-ar putea face nevoile pe el. Mi-a spus într-o zi că toată măreția omului care moare este pângărită de murdăriile ce ies libere, neconținut din el. Însă mi-a mărturisit că e și puțină tandrețe în căldura cu care moartea se pregătește să te elibereze. Ți-a lăsat drept moștenire cele trei fericiri ale sale. Cea de-a treia, incompletă până la el, și-a găsit desăvârșirea în tine. Cu cele trei fericiri și cu extazele ce te însoțesc pretutindeni, tu, domnule Hugo, ai putea să găsești un rost muzicii. Asta și-a dorit de la tine domnul Vretos. Nu pot să uit obrazul lui palid și ochii limpezi, de o fragilitate copilărească, atunci când mi-a spus cu câteva clipe înainte de a muri: « Mi-am trăit viața cu demnitate, tinere grec.

Nu m-am plâns de nimic. Dar, după ce a murit Elise, am înțeles că important e să și mori cu demnitate. Altfel, totul a fost în zadar ». Și a murit cu demnitate, domnule Hugo, cu o săptămână înainte de prima zi din mai. Pe mormântul lui stă scris: Vretos Anghelachis, muzician.

Cât despre mine, ce să-ți scriu? Ieri am văzut un tânăr de o frumusețe tulburătoare. Era pe plajă, dezbrăcat până la brâu. Liniile lui de efeb m-au adus în pragul nebuniei. Mă întristează faptul că nutresc o așa pasiune pentru trupurile frumoase. S-ar părea că sunt robit de un anume viciu al cărnii. Dar de cele mai multe ori mă tulbur de la distanță, privind. Imaginea îmi rămâne în minte și cu dânsa în camera mea încuiată îmi fac singur plăcere cu mâna. Am sentimentul că păcătuiesc mai puțin.

Domnișoara Victoria și monsieur Villard te salută și ei. “

capitolul 29

Primăvara, cu demența ei inocentă, scoate din pământul cimitirelor toate iubirile lumii. Marile iubiri, tufe colorate violent, acoperă regretele de pe cruci și bucăți de piatră. Sub lespezi, tăcerea așteaptă soarele. Murmurele dintre frunze sunt zăpezile ce s-au topit în propriul lor alb senin. Toate zăpezile sunt virtuoaase. Orice om care moare nu mai poate fi bănuț de necinste.

În Roma cea urât mirositoare, Hugo și-a petrecut mult timp în cimitire, printre cinstiții morți.

A ascultat cântecul pășărilor, nesfârșita lor muzică.

A căutat vântul, sunetul lui de flaut.

A auzit toate șoaptele din noapte ale șopârlelor ce se strecurau printre morminte. Toate șoaptele lor erau pline de zvonuri.

A plâns în lătratul câinilor care, după miezul nopții, au glasuri de tenori.

A pândit pisicile soprane care veneau la întâlnirea cu misterul.

cristian robu-corcan

A dormit în chirăitul cristalin al șoarecilor, în țipătul lor
de trianĝlu.

Toate se duc pe un drum fără întoarcere.

capitolul 30

De câțva timp, Abraham Ravello nu mai are liniște. Se tot învâрте prin docurile din Napoli, dar nu mai găsește nici o plăcere în a cânta pe la colțuri. Băutura nu-i mai prieste. În urechile lui, obsesiv, tună și suspină o muzică nouă. Aude tot mai des că tânărul care i-a tulburat viața concertează prin palatele din Roma. Și că, acolo, în Roma, i se spune Călugărul Roșu. Umblă acoperit de pelerine lungi, negre sau cenușii. Părul ruginiu-aprins îi acoperă umerii. Pașii lui se aud noaptea, târziu, pe străduțele înguste de piatră ce duc spre Forum. Uneori, aceiași pași foșnesc pe malul Tibrului. Prin cimitire, aceeași umbră.

Suferința lui Abraham Ravello a durat trei ani, cât a stat Hugo în Perugia. Abraham Ravello a suferit ca un câine. Apoi, deodată, după o noapte de dureri atroce, a plâns mult și s-a ușurat. Și-a pus cenușă în cap și a mers în docuri. A cerut iertare tuturor. Chiar și celor care râdeau de el. A părăsit Napoli, fără nostalgie. A lăsat pustii colțurile de stradă,

fără remușcări. Fără el însuși a mers de-a lungul țărmului și, după trei săptămâni, era în Roma.

Bețivanul Abraham Ravello, după trei ani de chinuri, socotea că muzica nu e nici măsură, nici degete îndemânaticе, nici înflorituri și arabescuri, nici voce. Muzica e întotdeauna în altă parte. E vântul, muntele, zăpada, câmpul și fânul cosit năpădit de scaieți, e nota ce se aude când se freacă, unii de alții, cărăbușii. E greierele mort și plânsul copiilor, țipătul pescărușului și grohăitul purcelușilor scormonind la rădăcina stufului. Muzica e atunci când n-o poți scrie. Inefabilă, ca însuși Dumnezeu. Ca și acesta, muzica trebuie chemată. Când vine, simți o atingere. Și atunci când muzica te atinge nu mai poți explica nimănui de ce sufletul tău e mereu desprins de trup, căutând un loc indefinibil, ascuns și totodată vizibil. Departe și, totuși, aproape. Pornind pe acest drum, pașii tăi vor fi pașii unui om care a priceput.

Hugo cântase și îi destăinuise lui Abraham Ravello, în acea zi minunată, în docurile din Napoli, tot ceea ce bețivanul n-ar fi putut explica nimănui. Atât mai spunea uneori: „Când tăcerea se așază pe fața unui om în al cărui pântec crește focul mistuirii, să vă lăsați capetele în jos. Ceea ce omul acela nu vă poate explica, v-ar face să vă rușinați.“ Iar altă dată, vorbindu-și sieși: „Hai, Abraham, du-te, mai ascultă-l o dată pe omul acela, o singură dată este de ajuns!“

Cu aceste gânduri înfruntase Abraham Ravello cele trei săptămâni de foame și de frig, oboseală și bătrânețe.

Abraham Ravello umblă prin Roma numai noaptea. Umbra lui alunecă peste umbrele uriașe ale edificiilor străvechi de pe cele șapte coline. El e umbra la pândă a Romei. Îl cunosc liliecii și bufnițele din cimitire. Umbra lui caută umbra Călugărului Roșu. Iată-l acolo, sub umbra copacului.

Iată-l dincolo, printre ruinele zidului vechi, de pe malul Tibrului. Iată ce-i spune unui copil:

— A pricepe înseamnă a aștepta moartea cu bucurie. Iar a aștepta moartea cu bucurie înseamnă a trăi viața cu pasiune. Din pasiunea pentru viață se nasc iubirile oamenilor. Iubirile oamenilor sunt vinovății care nu pier. Cine poate să cânte, să cânte!

Copilul plânge.

Abraham Ravello fuge.

Apus.

Văzduh violaceu.

Mii de grauri se strâng în copaci ca să doarmă.

Într-o vilă de lângă piața San Marco s-au strâns opt oameni ca să-l judece pe Hugo. Opt oameni puternici. Pe lângă cei trei reprezentanți ai Primăriei și cei patru bărbați bogați, influenți, se numără și episcopul Pietari. Își mângâie gânditor barba privind ușa roșie, vitrată, ce dă în piață. Senzațiile lui sunt puternice, dar gândurile confuze.

— Venind încoace, spune el, spre domniile voastre, mă gândeam că soarele răsare și apune în fiecare zi. Și nimeni nu-l poate opri. Cred că îmbătrânesc. Odinioară, când mă coboram în rugăciune, nu știam dacă soarele a răsărit sau urmează să apună. Nu simțeam decât lumina Domnului.

— Prea-Sfinte, intervine unul dintre reprezentanții Primăriei, Călugărul Roșu zăpăcește lumea cu muzica sa. Dar la mijloc e în mod sigur o înșelătorie. A fost văzut noaptea plimbându-se prin cimitire. Vorbește singur. Sau, poate, cu cineva... Noi nu știm, și de aceea ne-am adunat aici și v-am chemat și pe Luminăția Voastră, ca să aflăm.

Episcopul Pietari admiră frescele. Copii de doi sau de trei ani, cu aripi, încadrează scene religioase sau amoruri profane. Gândește monseniorul: „Confuzia care a aruncat

omenirea în întuneric a fost aceea că amorașii au fost luați drept îngeri. Oare mâinile dibace care au dat formă acestor confuzii înaripate au fost posedate de diavol sau l-au avut pe Dumnezeu în ele?“

— E clar Prea-Sfinte, spune unul dintre cei patru bărbați bogați, că acest Călugăr Roșu e posedat de diavol. Cele două fiice ale mele înfloreau sub ochii mei pe zi ce trecea. Duminica erau în biserică. Seara, înainte de culcare, mă alinau cu drăgălășeniile lor. Acum, de când au ascultat muzica Călugărului Roșu, zac și suspină. Ziua stau ascunse prin unghere și nu vorbesc cu nimeni. Hrana o refuză. Prea Sfinte, Călugărul Roșu are drac.

— Dar cine compune această muzică? întreabă un alt reprezentant al Primăriei. Dacă el, atunci de ce nu o tipărește? Nu credeți că, așa cum a spus și colegul meu, la mijloc e ori o înșelătorie, ori e sigur că acest muzician umblă cu Necuratul? De altminteri circulă prin Roma partituri ale sale, dar în secret. Câțiva oameni de încredere, prieteni de-ai noștri din Societatea Muzicală, mi-au spus că au văzut câteva asemenea partituri dar, de la o primă privire, e evident că nu pot fi interpretate. În schimb, din vioara Călugărului Roșu, notele ies perfect ordonate, așa cum sunt înșirate pe imposibilele portative. Cu Rafael Romano, președintele Societății Muzicale, nu se mai poate discuta. La întrebarea „Cine este Călugărul Roșu și de unde l-ai adus?“, Rafael Romano răspunde că e Cel Ce Te Face Să Te Simți Vinovat. La întrebarea „Despre ce vinovăție e vorba?“, Rafael Romano răspunde că, atunci când moare un om, toți ceilalți sunt vinovați. Dacă președintele Societății nu poate face nimic, atunci trebuie să facem noi. Ce spuneti, Prea Sfinte?

Monseniorul episcop Pietari își freacă degetele de la picioare. De câțva timp mâncărimile nu-i dau pace. Spune:

— Nu am căutat niciodată înțelepciunea, ci grația divină. Nu am căpatat-o nici pe una, nici pe cealaltă. Dar ce am învățat din lungul exercițiu spiritual al credinței e că lucrurile pe care nu le pricepem trebuie să le privim ca atare. Așa cum privim natura. Cred că acest Călugăr Roșu e un fel de natură.

— Dar, Prea Sfinte, ripostează un altul dintre cei patru puternici, pe toate le-am construit cu mâinile noastre. Iar acum le putem pierde din cauza unui... nici nu știu cum să-i spun, e ridicol. Natura de care vorbește Luminăția Voastră e una cât se poate de simplă. Ea poate fi obligată să părăsească Roma. Nu văd de ce am fi constrânși s-o lăsăm să locuiască cu noi. Să ne sucească mințile și să schimbe ordinea lucrurilor.

— Așa este! încuviințează ceilalți.

Episcopul se gândește că, de multe ori, când gândurile i-au fost confuze, luna de deasupra Romei a fost portocalie. Tibrul, tulbure și neliniștit. Cam o dată la un an. Acum, prin vitralii, nu se vede nimic. Nu se simte nimic. Așa că monseniorul, obosit, vorbește rar, abia șoptit, încât ceilalți lasă capetele în jos și își ciulesc urechile.

— Circulă o poveste prin Roma. Că o dată pe an, în luna mai, cam în perioada când și Călugărul Roșu a sosit în Roma, Isus cu cei doisprezece discipoli intră în restaurantul Lepri. Acolo organizează ei cina cea de taină. Mănâncă și beau. La final, chelnerul le aduce nota de plată. Isus o citește și se întristează. O întinde lui Petru. Acestuia i se face frică. I-o dă lui Iuda, căci el ținea banii. Iuda vede totul: patruzeci de arginți. Se scarpină gânditor în barbă și se gândește: „Oare de unde să fac eu rost de patruzeci de arginți?” Dragii mei, ce putem noi face? M-am tot gândit la asta înainte de a veni, căci știam pentru ce mă chemați. Și

eu am ascultat muzica Călugărului Roșu. Și o găsesc minunată. Vinovația e mama tuturor învățăturilor. Dacă nu ne-am găsi vină, cum ne-am putea pocăi? De aceea l-am invitat și pe Călugărul Roșu, să fie prezent, ca nimeni să nu ne poată face nota de plată.

Hugo intră în cameră. Jumătate din față e acoperită de umbră. Celălalt obraz, palid, sprijină un ochi cenușiu ce scânteiază în răstimpuri, de câte ori lumina, tăind sticla colorată a vitraliilor, se oglindește în el. În mâna dreaptă ține vioara semnată del Gesu. Zâmbește. Jumătatea de gură aflată în întuneric e o pată întunecată, amară, surâzător-amară. Trupul lui e subțire și lung. E silueta mlădioasă înveșmântată în pelerina neagră pe care Abraham Ravello o urmărește fericit de câțva timp. E umbra pândită a Romei.

— Ce muzică e aceea pe care o cântați, domnule? Întrebă grăbit unul dintre cei patru oameni bogați. Cine a compus-o? Dumneavoastră, domnule?

— Eu nu compun, răspunde Hugo. Eu nu fac decât să reproduc ce aud. Nu știu ce e muzica.

— Dar ce auziți? Întrebă altul. Dacă reproduceți ce auziți, atunci, domnule, trebuie să ne spuneți ce anume auziți.

— Un murmur, o șoptă. Cel mai bine se aude noaptea, când vocile oamenilor, stridente, nu mai acoperă totul. Și mai ales în cimitire.

— Dar nu cumva acest murmur, această șoptă pe care spuneți că o auziți, e doar pentru urechile dumneavoastră? Întrebă un reprezentant al Primăriei. Nu cumva ceilalți oameni, ca noi, de exemplu, nu pot auzi acest murmur de care vorbiți. Vreau să spun, nu cumva sunteți singurul care auziți?

— Oamenii care regretă aud tot timpul. La fel, cei care iubesc. Oamenii care se simt vinovați trăiesc în acest murmur, în această șoptă.

Monseniorul episcop face semn cu mâna ca totul să înceteze. Ochii îi sunt închiși. Riduri adânci îi brăzdează fața. Vorbește mai mult pentru sine.

— E muzica lui mai mult decât viețile noastre ?

Noaptea coboară peste Roma tot ca un murmur.

Ca o șoaptă.

Graurii dorm.

Abraham Ravello bate la ușa vilei de lângă piața San Marco, unde Hugo și judecătorii lui sunt adunați. A îmbătrânit atât de mult, abia se ține pe picioare. Trupul îi e trist, sufletul fericit. Poartă cu el toate iubirile lumii.

— Sau mai mult decât iubirile noastre ? întreabă și Hugo privind spre episcop.

Abraham Ravello urcă treptele. Cu fiecare pas îmbătrânește tot mai mult. Sufletul lui trage de firele nevăzute care-l leagă, încercând să se elibereze. Una dintre iubirile lumii este el.

— Sunt atât de obosit, spune monseniorul Pietari.

Abraham Ravello bate la ușă. Bătăile din ușă sunt ca ticăitul unei pendule. E ora lui de tristețe senină. În Napoli, fluturii își trăiesc ultima clipă, nemișcați pe scoicile seci, naufragiate pe nisip.

— Să intre ! spune episcopul.

Abraham Ravello mai bate o dată.

Fluturii din Napoli tresar din moarte.

— Să intre ! repetă monseniorul.

Ceilalți bărbați murmură. În afară de Hugo care, înaintând spre ușă, îl apucă pe Abraham Ravello de braț. Îl sprijină.

Abraham Ravello înaintează. Fața lui strălucește. Ochii i s-au mărit. Sunt rotunzi și grei. Se așază pe scaun, tușește, ridică brațele. După ce le coboară, spune :

— Mă numesc Abraham Ravello. M-am născut la zece kilometri de Napoli, într-un sat trist. Părinții mei au fost bețivani. Eu, de asemenea. Însă nu am uitat niciodată cum mama îmi spunea adeseori că tot ce a priceput ea din viață n-ar putea explica nimănui. Cu acest adevăr am ajuns în Napoli și am nimerit pe mâna unui tiran care mi-a pus în brațe vioara și arcușul. Cu același arcuș îmi lovea zilnic degetele. Aceleași degete pe care, a doua zi, mi le bandaja ca să-mi pot relua exercițiile. Am fugit cu vioara și arcușul acela care, deodată, devenise din asupritor, eliberator. Prin docturile din Napoli am început să cânt și să aștept. Ce să aștept? Să aștept clipa când voi înțelege și eu ceva pe tot atât de important ca ceea ce înțelesese mama mea. Pe tot atât de important, încât să nu pot explica nimănui. Și așa au trecut mulți ani. Foarte mulți ani...

Monseniorul episcop se apropie de Abraham Ravello. Îl privește atent și-i spune:

— Continuă! Te rog...

— Omul acesta spune adevărul, vorbește Abraham arătând spre Hugo. Chiar și când tace. Dar cum aș putea să vă explic ceea ce nu se poate explica! Pot doar să vă povestesc. Viața mea în Napoli a fost o viață oarecare. Până într-o zi. O zi oarecare, un soare oarecare, eu, un oarecare. Câți oameni nu privesc apusul, furtuna, răsăritul, marea, frunzele vii și cele uscate, munții? Dar câți simt teama, teroarea, bucuria, speranța, melancolia, măreția și umilința? Câți oameni trec dincolo de sensul cuvintelor? În ziua de care vă vorbeam, tocmai îmi dezmoșteam degetele. Băusem câteva pahare, ziua era frumoasă, oamenii căscău gura și eu mă pregăteam să cânt, să scot un ban. Îmi plăcea să scot bani astfel, cu toate că, vă spun, e multă tristețe în ceea ce faci doar pentru plăcere. Domnul Hugo venea de niciunde. Mi-a

cerut vioara. A studiat-o puțin, apoi a cântat. Muzica lui a trecut prin mine. A trecut prin docuri, prin mare, s-a dus până departe, până unde spațiul nu există, și s-a întors ca un ecou. Toate gândurile mele au devenit de atunci ecouri. Toate ecourile sunt rostite de altcineva, nu de oameni. Dar când pleacă, înainte de a deveni ecouri, gândurile sunt iubiri. O clipă, atât e de ajuns, și omul poate înțelege. Va trebui să-i îngăduiți domnului Hugo să-mi mai cante o dată, o singură dată. Eu trebuie să mor. Am picioarele obosite și inima abia îmi mai bate.

— Domnule! șoptește episcopul.

Abraham Ravello oftează.

Fluturii din Napoli nu mai mișcă.

Ochii bătrânului se închid.

— Să cante! spune monseniorul.

Hugo vrea să ridice vioara. Măinile nu-l ascultă. Degetele îi sunt de gheață. Suflul, înfricoșat.

— Să cante! îngână episcopul Pietari, îngenuncheat la picioarele lui Abraham Ravello.

— Dumnezeu e absent, spune Hugo.

— Ce spui? se sperie episcopul. De ce spui asta?

— Pentru că Dumnezeu nu cunoaște gustul morții.

— De ce spui asta? Dumnezeu cunoaște totul.

— În afară de moarte. Mai bine, priviți!

Pieptul lui Abraham Ravello se umflă. Apoi se strânge. Într-un travaliu uriaș, încearcă să smulgă suflul din abdomen. Explozii și implozii planetare în carcasa unui om. Ritmul e rapid. Concentrarea, maximă. După ce pieptul smulge prada abdomenului, o dirijează spre gât. Acesta începe să palpitate, se dilată peste puterile lui. Închisoare prea strâmtă pentru o viață, gura, căscată, se usucă în flăcările acelei substanțe invizibile ce rupe vâlul palatin. Mărul lui

Adam face câteva mișcări, în sus și în jos. Se mai aude un hârâit ușor, neglijent, un ochi se deschide, se umezește și rămâne imobil.

E liniște.

— Iată ce văd oamenii când graurii dorm, spune Hugo.

— Sufletul părăsind trupul, adaugă trist episcopul.

— Noi nu avem nici un amestec, Prea Sfinte, spun ceilalți. Nici un amestec.

Monseniorul episcop Pietari închide ochiul deschis.

Hugo părăsește încăperea.

capitolul 31

A doua scrisoare de la tânărul grec e imprimată cu crizanteme galbene aruncate neglijent pe un fond siniliu. De sub tușele imprecise ce indică contururile răzbat umbre vagi, fine, de ocru. Colile interioare sunt oranj, dar senzația de căldură e interzisă cu brutalitate de negrul solemn al cernei.

Scrisul tânărului grec s-a mai rotunjit.

Gândește Hugo: „Tot ce tinde să se rotunjească devine mai înțelept. Dar așa cum colțurile ce rănesc sufletul sunt apanajul tinereții, tot așa blânda sferă este bătrânețea ultimei clipe.”

Scrisoarea:

„Dragă domnule Hugo, germanii din insula Rugen au spus castelului Granitz, Eternitate. După douăzeci de ani, l-au numit Statornicie. Apoi, după încă patruzeci, îl strigau Apus. Încă un deceniu și i-a rămas numele de Sfârșit.

Domnișoara Victoria are șaptezeci de ani și a murit.

Toate edificiile ne indică o finalitate pe care, nu atât că n-o dorim, cât n-o înțelegem.

Știi că domnișoara bea foarte mult în ultimul timp ? Bine-înțeles, numai rom. Domnișoara Victoria și romul cubanez... Ha ! Câtă muzică a ieșit din combinația asta ! Dar toată s-a risipit, a trecut prin geamuri și s-a dus spre niciunde. Notele au părăsit pianul, s-au prelins pe frunze și s-au evaporat dimineța, în soare, odată cu roua.

I-am ținut tovărășie zilnic, până noaptea, târziu, când, pe la orele douăzeci și patru, sosea monsieur Villard. Domnul Villard și batistele lui portocalii... Ha ! Mi-a mărturisit că are peste trei sute, unele lucrate pe rue Lafitte, altele la două străzi de casa domnului Hans, la un anume senor Pablo. Mă rog !

Domnișoara Victoria mi-a arătat toate secretele ei, dar numai după ce a murit. Pentru că eu, singur, am dezbrăcat-o, i-am spălat trupul plinuț, am pus pe ea rochia de crinolină albă și am fardat-o puțin. De ce spun asta ? Pentru că, să tot fie vreun an, într-o zi m-a ciupit pe neașteptate de burtă. O tristețe adâncă mă cuprinsese căci aș fi dorit să-i dau totul. Atunci, ea mi-a spus : « Chiar ai crezut că aș putea înghesui sub scară pe altcineva decât pe domnul Hugo ? » Ha ! Monsieur Villard îngână tot timpul : « Domnișoara Victoria și tatăl ei mort, domnișoara Victoria și lavanda tatălui ei, domnișoara Victoria și gravura lui Joseph Goupy »... Apropo, mie mi-a lăsat acea gravură cu Händel. Mi-a recomandat s-o privesc zilnic.

Domnule Hugo, ție ți-a lăsat casa cu tot ce e în ea.

Dar, înainte de a trece la problema casei, aș vrea să te întreb dacă ai observat acest « ha » al meu ? A devenit un tic. Îl pronunț tot timpul și, după cum vezi, nu mă pot abține să-l și scriu. Pasiunea mea pentru frumoasele trupuri de băr-

bați s-a transformat în acest « ha ». Mai ții minte că în prima scrisoare ți-am spus că am zărit un tânăr și că liniile lui de efeb m-au adus în pragul nebuniei? Ha! Cine ar fi crezut că acel tânăr va veni într-o zi la mine și, timid, mă va invita la el acasă? Dar a făcut-o. Așa că m-am dus. Locuia la etajul doi al unei clădiri superbe de pe lângă piața de artă din Sud. M-a primit cu lumânări roșii, șampanie roșie, abajururile de la lămpi erau roșii, patul era... Nu am apucat să ne sărutăm decât o dată, lung și dureros ca o despărțire. Ușa s-a dat de perete și a năvălit în cameră un bărbat înarmat cu o torță arzând. S-a repezit imediat la mine, căutând să-mi ardă fața. De frică, am sărit pe geam. În aer, m-am răsucit într-o poziție nefericită, adică orizontal, perfect paralel cu solul. M-am izbit cu mijlocul de ramura groasă, mult prea groasă, a unui copac. Practic m-am rupt în două, dar nu îndeajuns ca să mor, ci doar ca să rămân paralizat de la brâu în jos. Ha! Eu, în scaunul cu roțile... În rest, sunt perfect sănătos și îmi delectez tristețile cu acest « ha » irepresibil.

Să revenim la casă. Dat fiind că este a ta, îți cer permisiunea să locuiesc în continuare în ea. Dacă nu voi primi nici un răspuns, voi considera că ești de acord. Deja m-am mutat la parter, în camera domnișoarei Victoria. Îmi vine mai ușor, îți imaginezi, din jilțul meu cu roțile sar direct în pat, sau în scaun, în fața pianului. Mi-am luat și două pisici. Una dintre ele e tărcată și s-ar părea că, de fapt, e un cotoi. Mi l-a făcut cadou domnul Hans. Mi-a spus că-l are demult, de când trăia Elise.

Cred că ai observat că despre domnișoara Victoria ți-am spus doar că a murit, că nu ți-am vorbit prea mult despre ea. Ce să-ți scriu? Mai bine să te întreb: oare ce a vrut să spună domnișoara Victoria cu câteva clipe înainte de a muri? Murind, a întrebat: « Am murit? ». Ha! Iată de ce-i ascult

sfatul și privesc zilnic gravura lui Joseph Goupy. Niciodată nu știm dacă suntem în viață sau dacă suntem morți, dacă privim în oglinzi întinse de Dumnezeu sau de diavol.

Vino acasă, domnule Hugo! Nu mai este nimeni de murit. Domnul Villard e ca și mort, iar domnul Hans nu contează. E nebun.

Ce ai făcut cu scrisorile pe care ți le dădeam zilnic? Știu că le depozitai în scrinul vechi al mamei tale. După plecarea ta, domnișoara Victoria ne-a interzis la toți să intrăm la tine. Cum camera de la mansardă e încuiată și acum, probabil că scrisorile sunt tot acolo, în scrin.

Eu te aștept, nu o să mor. Nu vreau.

Ha! Ce am uitat să-ți spun...

Liliacul ce iese de sub capul Elisei s-a răspândit, a acoperit și gropile din jur, tot cimitirul va deveni violet.“

capitolul 32

Despre iubire, domnișoara Victoria spunea: „Iubirea este acel trup cald, blând, care să nu ți se opună. Care să ți se dăruiască. Și tu să nu-l abandonezi niciodată, nici măcar atunci când este departe. Iubirea este ceva care să te poată ierta.“

Domnul Vretos o contrazicea: „A iubi înseamnă a fi demn. Prin buzele strânse cu severitate se scurg toate binecuvântările.“

Abraham Ravello: „Iubirea sunt eu, de când gândurile mele au devenit ecouri.“

Monsieur Villard: „Iubirea este atunci când, uitând de nenorocirea în care m-am născut, mă las copleșit de fericirea ce mă încearcă de câte ori domnul Hugo interpretează acele *Capricii* ale lui Paganini.“

Tânărul grec: „Iubirea este înăuntru, în măruntaiele noastre fierbinți. Ar trebui să strigăm: Vrem măruntaie, vrem foc!“

Domnul Hans: „Iubirea este refuzul de a ieși din protestul tău.“

Guido Gozzi: „Iubirea trăiește atunci când patul în care ai fost fericit, cândva, cu doamna inimii tale, încă nu s-a răcit.“

Fiica albă a anticarului: „Să lași să plece sălbăticiunea pe care ai strâns-o în brațe și să-ți mângâi pântecul rotund ce plesnește de uimire, iată iubirea!“

Monseniorul episcop Pietari: „Iubirea e totuna cu tristețea. Așa încât să vedem unde este fericirea ca noi să fim întotdeauna în altă parte!“

Hugo: „Iubirea este atunci când te-ai rătăcit într-o văiugă și nu mai există drumuri, când nu mai e lumină și nu mai e nici zgomot, când viața e o absență și, cu toate acestea, trăiești.“

De cele mai multe ori, spusele domnului Hugo sunt de neînțeles.

Și încă o spunere a domnului Hugo: „Vine o vreme când ne confundăm cu celelalte lucruri. Doar timpul se mai vede. Peisajul ne absoarbe, ne îmbracă în negru, ne trece în doliul nesfârșit al acestei lumi. Priviți cum cade ploaia! Printre picături, fluturi speriați se grăbesc spre locul morții lor. Totul este o gravură în mi bemol.“

capitolul 33

Hugo plânge, a plâns.

Se întoarce pe jumătate în penumbra lăsată de un pâlc de copaci alături de care un cal vinețiu paște.

În spatele lui, un om cosește fânul.

Hugo îl strigă.

— Pe aici trebuie să urc pentru a ajunge la Johann Kreisler ?

Omul nu răspunde. Nu ridică ochii din pământ.

— Cum se numește această pădure ? insistă Hugo.

Omul se îndreaptă.

— Pâlc. Ba nu, Zăvoi. Ba nu, îi spune Popas. Mint, se numește Păduricea Uitării. Nu știu.

Zâmbește.

— Unde ne aflăm, domnule ?

— În Elveția, răspunde mirat Hugo.

— Ptiu, scuipă omul. Încă nu s-au șters urmele primului convoi de creștini care au urcat încolo, spre vârf. Și nici mirosul sângelui lor după ce o cohortă de romani i-a măcelărit. Unde vedeți temelia aceea de piatră, acolo au

construit ei prima biserică. Trebuie să fie și o placă de marmură pe care scrie într-o limbă necunoscută. Eu nu o înțeleg. Spuneți că suntem în Elveția?

— Da.

— Și de acolo, de jos, de unde veniți, care-i ultimul lucru care v-a atras atenția?

— Un lac.

— Și cum îl cheamă?

— Como.

— Ptiu, încă se mai aud strigătele a cincisprezece evrei care au fost înecați de un batalion de creștini tocmai în lacul de care vorbiți. Mai suntem în Elveția, domnule?

Hugo tace.

Calul vinețiu dă semne de neliniște.

— Să aveți grijă, îl avertizează omul, să nu vă lovească când treceți pe lângă el. E orb, și de aceea este fricos. Noi trăim acum, domnule?

— Nu știu.

Omul își rezeamă coasa de umăr. Își lasă pantalonii să cadă pe glezne. Se pișă. În timp ce urinează, râde. Apoi începe să vorbească repede, prea repede.

— Și dincolo de lacul Como? Și dincolo de dincolo de lacul Como? Dar în partea cealaltă? Dar sub pișatul meu, care nici nu s-a răcit încă? Viața e în calul meu vinețiu sau în tine, domnule? Sau în mine, domnule? Acum cinci ani am văzut mii de case, una lângă alta. Oamenii se căcau în ele, totul se ducea pe niște tuburi. Apoi același rahat le venea prin niște țevi, sub formă de apă. Noi, creștinii de pe urmă, suntem scârboși. Cel mai bine e să-ți faci nevoile sub cerul liber. Mai suntem în Elveția, domnule?

— Nu.

— Bine. Atunci îmi iau calul și plec. Salutare.

Se vede bucata de marmură. Este prăbușită într-o parte pe rămășițele a ceea ce cândva a fost o coloană de piatră. Este inscripționată cu cuvintele: *Mulieris in ecclesia taceant*²⁰.

Hugo urcă, a urcat.

Când urci muntele e ca și cum a-i trece prin cenușa a douăsprezece imperii. Pe pământ nu rămân decât tiparele unor cuvinte fără înțeles. Pășești printre ele, prin lipsă de noimă și încerci să prinzi soarele ce apune după creste.

Cabana lui Johann Kreisler se află deasupra unei râpe. Vârful Pilatus este deasupra altei râpe, Lumea. Din cenușa celor douăsprezece imperii nu rămân decât sentimentele dureroase.

Iată numele celor douăsprezece imperii: cel dintâi, Simon, zis Petru, și Andrei, fratele lui; Iacov, fiul lui Zebedei, și Ioan, fratele lui; Filip și Bartolomeu; Toma și Matei, vameșul; Iacov, fiul lui Alfeu, și Levi, zis și Tadeu; Simon Cananitul și Iuda Iscarioteanul, cel din urmă și cel care a vândut pe Isus.

Hugo bate la ușa cabanei lui Johann Kreisler.

(Mult mai târziu și-a amintit că era prima oară, că nu mai bătuse niciodată la o asemenea ușă.)

Ușa se deschide.

Johann Kreisler seamănă cu Cineva pe care nimeni nu-l cunoaște.

— Ce vrei? întrebă el.

— Dă-mi înapoi ce mi-ai luat, spune Hugo.

— Nu pot.

— De ce?

— Ți-aș da totul înapoi luându-ți iubirile pe care le ai acum.

— Îmi iubesc iubirile.

²⁰ Lege gregoriană, în traducere: Femeile nu cuvântează în biserică.

— Vezi, eu te cunosc mai bine.

Hugo tace. Iscodește cu privirea interiorul cabanei.

— Cum e la tine, aici? Întreabă.

— O lume fără reproșuri.

— Asta a spus-o un înțelept din est.

— Eu l-am inspirat să o spună.

— Te bagi peste tot dar nu intervii niciodată.

— Sunt timid.

— Cine este cel pe care l-am întâlnit la rădăcina muntelui?

— Omul Înstrăinat.

— Sinceritatea ta mă dezarmază.

Johann Kreisler intră și închide ușa.

Hugo o să coboare, coboară, a coborât.

Când cobori muntele e ca și cum a-i trece prin cenușa altor douăsprezece imperii. Pe pământ înfloresc sensuri pe care le pricepi. Pășești printre ele și te grăbești să intri în nopte.

Iată numele celorlalte douăsprezece imperii: Hilel, pe care-l puteai îndrăgi, și Șamai, de care te puteai teme; rabi Iohanan ben Zakai, cel care a spus că onestitatea, câteodată, poate provoca dezastre; rabi Hanina ben Dossa, cel care știa să se roage, și rabi Eliezer ben Hircanus, celibatarul; rabi Ismael ben Elișa, cel care, dacă mai striga o dată, arunca în haosul primordial Creația; Ben Azzai, Ben Zoma, Elișa ben Avuia și rabi Akiva, cei patru care au pătruns în Pardes; rabi Șimon bar Iohai, cel care s-a împăcat cu Lumea; rabi Ioșua ben Levi, cel pe care-l iubea profetul Elie.

Omul Înstrăinat s-a întors. Îl așteaptă pe Hugo, rezemat de grumazul calului vinețiu.

— L-ai găsit pe Johann Kreisler, domnule? Întreabă el.

— Da, răspunde Hugo.

— Și ce v-a spus?

— Că este timid.

— Ptiu, scuipă omul. Haideți, luați-o la fugă, domnule, încolo, pe cărarea aceea care se pierde în lăstăriș! Haideți, haideți, nu-i timp!

Îl amenință pe Hugo. Este încruntat.

Hugo o rupe la fugă. În timp ce aleargă, aude:

— De când a murit soția mea, am slăbit douăzeci și trei de kilograme. Repede, fugiți, să nu vă opriți. Dacă vă ajunge din urmă, calul meu vinețiu o să vă calce în copite. Ptiu, ce noapte neagră.

Hugo aleargă și mintea lui, expusă în lumina lunii, ar aduce oarecum cu o viola da gamba²¹ peste care au trecut câteva zeci de zile senine, câteva zeci plumburii și vreo trei furtunoase.

În a doua călătorie spre vârful Pilatus, la Johann Kreisler, Hugo urmează același drum. Trece pe lângă lacul Como și aude strigătele celor cincisprezece evrei înecați de batalionul de creștini. Se apropie de rădăcina muntelui și simte mirosul sângelui primului convoi de creștini măcelăriți de o cohortă romană. Calul vinețiu paște lângă copacii numiți Pâlc, Zăvoi, Popas, Păduricea Uitării. Omul Înstrăinat nu se vede, dar se întuiește. O tufă de grozamă foșnește sub apăsarea unor tălpi. Omul Înstrăinat se ridică. Tocmai defecase. Își trage pantalonii încet, în timp ce râde.

— Unde ne aflăm, domnule? întreabă el.

— În Elveția, răspunde Hugo.

— Ptiu, scuipă omul. Iar acum o să mă întrebați pe unde este drumul care duce la Johann Kreisler?

— Nu.

— Atunci o să mă întrebați ce făceam aici, în tufa de grozamă?

²¹ Strămoș din epoca barocă al violoncelului.

— Nu.

— Ptiu, sunteți încăpățânat. Când o să coborâți o să pun calul meu vinețiu să vă calce în copite.

Hugo tace.

— Mai suntem pe lume, domnule? insistă omul.

— Da, abia am trecut pe lângă lacul Como.

— Ați auzit strigătele?

— Da.

— Dar mirosul sângelui creștinilor măcelăriți de cohorta romană îl simțiți?

— Da.

— Atunci îmi iau calul și plec. M-am plictisit.

Urcând prin cenușa celor douăsprezece imperii care fac lucrurile de neînțeles, Hugo își acoperă ochii. Lumina devine din ce în ce mai puternică, de nesuportat. Cabana lui Johann Kreisler pare de aur. O pojghiță din alama soarelui a căzut pe copacii din jur.

Hugo bate.

Johann îi deschide.

— Ce vrei? îl întreabă.

— Nimic, răspunde Hugo. Vreau să-ți povestesc ceva.

Îi relatează călătoria de la fluviul Lys: cum s-au dezbrăcat cu toții, cum au fugit prin potecuța din pădure, cum s-au aruncat în apă, cum s-au ascuns pentru o zi de moarte în timp ce soarele, muritor, apunea rănit printre sălciile plângătoare.

— Știu, spune Johann Kreisler. Oamenii fac întotdeauna un lung ocol până la a ajunge de unde au plecat. E în firea lor.

— Și ce ar putea însemna acest ocol? întreabă Hugo.

— Suma iubirilor.

— Atunci suma iubirilor reprezintă viața unui om.

— Da.

— Și poate exista iubire acolo unde nu există reproș, acolo unde lucrurile nu se pot ocoli?

— Vorbești în felul oamenilor, iar eu sunt prea timid ca să-ți pot răspunde.

— Nici nu-ți cer asta. Doar rabinii ți-au cerut socoteală.

— Da. Dar spune-mi, mai bine, ce ai auzit urcând încoace, spre vârf?

— Bătea un vânt ușor, însă iute, ascuțit. Când mi-a pătruns în urechi am auzit clar cum se detașează aria în raport cu armonia basului. De câte ori aplecam capul într-o parte, basul dispărea iar aria nu mai avea proporții.

— Bine, du-te! Să știi că cimitirul în care este îngropată Elise a devenit tot violet. Și să-i spui Omului Înstrăinat că am îmbătrânit.

— Dar nu ai îmbătrânit.

— Vorbesc în felul vostru, al oamenilor. Du-te!

Hugo coboară. Din cenușa celorlalte douăsprezece imperii se articulează explicit tot ce poate fi înțeles: o sinceritate tulburătoare care dă un sens lucrurilor. Viețile, ca și scoicile pe care domnul Hans încă le mai adună, ca și fluturii care au murit odată cu Abraham Ravello, sunt în întunericul subtil al gravurii în mi bemol.

Omul Înstrăinat stă la rădăcina muntelui.

— Ce ți-a spus Johann Kreisler? întreabă el.

— Că a îmbătrânit, răspunde Hugo.

— Ptiu, minte, vrea să mă facă să plec, să traversez încolo munții ăștia, să ajung în câmp deschis, să mă arăt lumii, să-mi fie rușine să-mi fac nevoile sub cerul liber, să fiu scârbos, să fiu creștinul de pe urmă. Nu plec!

— De ce?

— Pentru că eu pândesc... eu și calul meu. Asta facem noi, pândim. Hai, du-te, ești prostănac! În câmp deschis nu se poate pândi. Doar la rădăcina munților.

Coborând, Hugo coboară. Cerul apasă greu. În fiecare colț de pădure se adună gemete. Umbrele sunt peste tot, diluate în murmurul copacilor, al ierbii. Discernământul dimineților nu există decât pentru a separa frunzele vii de cele moarte.

Cele două călătorii făcute în vârful Pilatus, pentru a-l vizita pe Johann Kreisler, sunt catalogate de domnul Hugo drept ceea ce cunoscătorii numesc a fi uverturile²². Bineînțeles, nu în sensul acestora ca elemente constitutive ale unui ansamblu mai vast, ci în spiritul evocării uverturii ca gen. Ba, mai mult, domnul Hugo subliniază o anume libertate a uverturii, analoagă poemului simfonic. Și, fără îndoială, nici vorbă de caracter concluziv ci, mai degrabă, o fantezie și o ușurință proprii casațiunii²³. Totuși, ar mai adăuga domnul Hugo, e și ceva din efemerul invențiunii²⁴ care nu a depășit niciodată două, maximum trei voci pentru clavicin.

²² Piesă instrumentală, inițial element al unui ansamblu mai vast, ulterior gen muzical de sine-stătător.

²³ Piesă muzicală instrumentală destinată să pună capăt unei adunări.

²⁴ Piesă instrumentală a cărei principală caracteristică rămâne rigorea contrapunctică.

capitolul 34

În ultimul an de ședere în Roma, Hugo începe să o do-rească pe fiica albă a anticarului din ce în ce mai mult. O visează în fiecare noapte. În fiecare noapte, în vis, o întâl-nește. O strânge în brațe, fuge cu ea pe dealuri, se tăvăleş-te prin fustele ei mirosind a iarbă. O are peste tot, prin hambare, în hanuri, pe malul lacului Trasimeno, în loja unei Opere, pe holul igrasios al vilei de pe via Giulia, într-o că-ruță. De multe ori îl încalecă ea, alteori o acoperă el. O dată, amândoi în picioare, rezemați de un cal alb, adormit, se ating pe sexe în sforăitul domol ce binecuvântează noaptea. De fiecare dată intră unul într-altul, se devorează.

Diminețile, Hugo se trezește într-o baltă de sudoare și sămânță albă.

Îl usucă soarele acelorași dimineți.

capitolul 35

Domnul Hans făcea un gest nedefinit apoi pleca, pleca.

— Mă duc, mă duc, spunea el.

Și se ducea pe plajă.

Uneori, iernile, când cețurile pluteau deasupra apelor și învăluiau nisipul umed, domnul Hans era o siluetă incertă care apărea și dispărea, o vedenie, închipuirea multor trecători grăbiți, a acelorași trecători care, în nopțile de vară, striveau sub tălpi melcii ce migrau spre gardurile vii.

„Când moare o fiică tânără, un tată bătrân pare că nu mai moare“, scrie tânărul grec în cea de-a treia scrisoare expediată lui Hugo. Un tată bătrân și nebun pare că nu mai moare niciodată. Trage după el mărturia uneia dintre nedreptățile ce aliniază strigătele de deznădejde ce încă mai gâlgăie în gâtulejul bolnav al Istoriei. Istoria se închide cu fiecare om care refuză s-o urmeze. De la primul om și până la noi nu putem reține decât un lung șir de acuzații. Fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare plăcere, toate-și află prețul în plata cu moartea. Mușenia morților te duce spre

disperare și te face să iubești și mai mult tot ceea ce este sortit putrezirii.

Domnul Hans a murit nebun. Adică fericit! Soția lui a plecat în Bavaria, la o soră de-a ei. Ți-a lăsat cheia casei și te-a rugat, în cazul în care te vei întoarce și nu vei mai pleca, să intri din când în când și să ștergi praful din camera Elisei.“

capitolul 36

Hugo a refuzat să cânte în marile săli. A cântat doar în saloanele palatelor, în conace, în holurile lungi unde sunetul se subția acid, în grădinile de vară, în hambare ingenios izolate fonic cu pământ galben, în clădirile triste ale unor vechi gări cu renume, în restaurantele cu mese rotunde, prin ruinele unor vechi cetăți, pe terasele suspendate. A cântat mesese pentru morți, teme cu variațiuni, imnuri religioase, poeme simfonice, nocturne adaptate, balade și studii. A detestat concertele grossi, suitele și preludiile. A căutat pe fețele oamenilor acea clipă unică în care ființa, stupefiată, asistă la întâlnirea cerului cu pământul. A fugit de veselie, de râsete, de mimica deșăntată a măștilor pe care oamenii și le pun diminețile pe ochi. A umblat doar nopțile, târziu, pe străzile de piatră, prin cimitire, sub conurile de umbră ale copacilor, la adăpostul porților pustii de la marginea orașelor. S-a ferit de soare, de luciul înșelător al apelor, de diminețile în care uitate sunt demultul, tristețea și disperarea. A refuzat invitațiile, îndemnurile, propunerile șoptite. S-a refugiat

în casele împăienjenite de străvechi miriapozi fără vârstă, pe sub porticurile în fața căroră, nemișcați, respirau oameni împietriți de spaimă. A tot mirosit lichenii de pe rădăcinile din care nu unul, ci mai mulți copaci se luptau să iasă.

— De ce toate astea, domnule ? l-a întrebat un bărbat ce afirma că descinde pe linie paternă din chiar primul poet cunoscut al Spaniei divizate a secolului XI, Gonzalvo de Berceo, mort în 1246.

— Îmi împlinesc destinul, a răspuns Hugo.

În ultimele săptămâni de ședere în Roma, cânta până la douăzeci de ore pe zi. Arcușul mângâia vioara, ochii priveau fix undeva, departe, trupul stătea nemișcat. Nu scotea o vorbă. Celelalte patru ore, sau cinci, se plimba. Se plimba ca și cum ar fi cântat la vioară. Ca și cum ar fi continuat să cânte. Arie ce se detașau de bas, armonii ce se înălțau din cadența pașilor. Vântul se strecura expert. Când și când mușca din arie sau din adâncimea basului. Sincope studiate, contrapuncturi savante. Era ca și cum Hugo și-ar fi contemplat viața, ca și cum ar fi asistat uimit la festinul unei vieți ce se mânca pe ea însăși, din ea însăși, ca și cum ar fi fost martorul propriei istorii ce vibra nefiresc sub ochii lui. De multe ori, după miezul nopții, când vreo lumină îi tăia calea pieziș, orbindu-l, se oprea în loc și urmărea avid zecile de scene ce se desfășurau cu o rapiditate halucinantă, imagini venite din străfundurile unei memorii obosite, acute închipuiri ce tulburau prezentul, oameni, fapte, gesturi, pudriere răsturnate pe toalete rococo, văi, vii, dealuri, zâmbete, viori sfărâmate, cimitire, cai dormind în floarea-soarelui, țărani jucând morra²⁵, chipuri schimonosite ce aplaudau, scoici, fluturi,

²⁵ Joc de origine italiană în care un jucător arată cu rapiditate un număr de degete, număr pe care adversarul trebuie să-l prevadă și să arate simultan același număr de degete.

câmpuri acoperite de zăpezi, biserici cu vitraliile sparte, amurguri, răsărituri însângerate, ceață, aer greu impregnat de mirosuri, un șoarece mort, sâni albi ca laptele, sfârcuri ciocolatii, trupuri goale de fete, pietre albastre, culcușul unei șopârle, bătrâni plângând, și privea toate astea cu mâinile întinse, încercând să prindă vreuna, dar ele se scurgeau printre degetele lungi, subțiri și tremurânde, se prelingeau pe coaja copacilor, se estompau în singura culoare a umbrei de noapte, a culorii fără culoare, până ce lumina piezișă se poticnea o secundă și ochii lui clipeau, apoi priveau speriați stelele stârnite de bătaile de aripi ale liliecilor ce desenau cerul cu circulare traiectorii.

— Uneori, spunea Hugo, trebuie să cântăm despre oamenii pe care nu o să-i mai vedem, despre lucrurile pe care le privim dar nu le vedem, despre lacrimile care, odată scurse pe piept, nu se vor mai întoarce în pleoape, despre o femeie care moare, despre un bărbat trist. Uneori, trebuie să cântăm prin colțurile retrase, prin văgăunile pământului, în peșteri, prin păduri, în casa unui om ucis, în turlele oculte ale bisericilor. Notele trebuie să vină din noi, nu din vioară, din nechezatul cailor, nu din pian, din plânsul copiilor, nu din flaut. Să acordăm corzile morții pe trupurile noastre, să ascultăm ecoul gândurilor noastre, să ardem în iubiri ce nu mai pot fi atinse, să plecăm odată cu zăpezile ce ni se iau. Să nu mai dăm crezare prezentului, muzica lui este stearpă, simple arpegii ce adorm simțirea. Ființa este în clipa ce abia a trecut și-o să vină. Să ne lăsăm ușurel pe spate și să așteptăm.

— Domnule Hugo, îl ruga descendentul direct pe linie paternă al poetului Gonzalvo de Berceo, mort în 1246, după ce veți părăsi Roma, toate aceste lucruri care vă aparțin vor rămâne fără stăpân, sunt sigur că nu le veți lua cu dom-

nia-voastră, sunt absolut sigur, dăruieți-mi-le, voi ști să le prețuiesc. Strămoșul meu, Gonzalvo de Berceo, spunea că...

— Am să ți le las, domnule... hm, uite amintirile!

Pe geam se văzură atunci șapte oameni care transportau pe umeri un faun de marmură roșie.

Un faun de marmură roșie, acesta a fost ultimul lucru pe care Hugo l-a văzut în Roma.

— Istoria mea romană, spunea el, începe cu un țânțar murind de bătrânețe și se termină cu un faun din marmură roșie.

— Am să notez asta, domnule, îl asigura descendentul lui Gonzalvo de Berceo.

Descendentul lui Gonzalvo de Berceo a împachetat cu grijă toate lucrurile rămase de la Hugo, în timp ce acesta privea absent pe fereastră.

Se gândi să meargă cu ele la Paris, unde orice colecționar i-ar fi plătit bani buni, faima domnului Hugo fiind mare. Călători fericit până la Genova. De aici, merse la Torino. În timp ce-și făcea planul să urmeze un traseu prin Lyon spre Paris, o migrenă puternică, apărută din senin, îl ținut la pat două zile. După două zile de zăcut era speriat. Speriat și dezorientat. Ajunse totuși la Lyon. Un anticar îi oferă o sumă nesperată pe lucruri. Dar aceeași migrenă puternică îl făcu să refuze și să se refugieze la St. Etienne, unde mai zăcu trei zile. După încă trei zile, era de-a dreptul deprimat și, în loc să se îndrepte spre Paris, o luă în sens contrar, spre Toulouse. În Toulouse își aminti deodată, așa cum îi apăruse și acea migrenă, de soția pe care o părăsise fără un cuvânt de mai bine de douăzeci de ani. Migrena crescuse în intensitate și pierdu aproape o săptămână în pat. După ce se ridică, nu mai zăbovi o clipă. Trecu în Spania și merse direct la Madrid, la un muzeu pe al cărui custode îl cunoștea bine.

— Ia-le! îi spuse și-i dădu lucrurile lui Hugo.

Bucuros, custodele muzeului ar fi vrut să-l plătească generos, dar urmașul lui Gonzalvo de Berceo refuză vehement.

— Nu, nu, nu, nu trebuie, nu trebuie!

Plecă fără să-și ia rămas-bun și ajunse după două zile în Santander. Casa soției sale nu se schimbase. Nici ea nu se schimbase. Îl privea cu aceeași expresie cu care o lăsase în ușa în urmă cu douăzeci de ani.

— Iartă-mă! spuse el.

— Bine! a răspuns ea.

Îl văzu că este bolnav și-l conduse într-o cameră calduroasă și izolată de zgomotul de afară. Îl așează în pat și-l rugă să aștepte. Apoi se duse pe terasa din spatele curții și privi spre ocean. Un bărbat, din depărtare, îi făcea cu mâna. Raglanul descheiat îi flutura bătut de vânt. Mai făcu un semn, de adio, și fugi spre ocean. Femeia plânse, o vreme.

Și bărbatul acela avea să slăbească douăzeci și trei de kilograme și nu mai avea să treacă niciodată prin fața casei în care descendentul lui Gonzalvo de Berceo, mort în 1246, se pregătea să moară.

În acest timp, Hugo călătorea spre Ostende, cu vioara semnată del Gesu sub braț, cu fotografia Elisei la piept și tașca de piele, plină de scrisorile pictate sub clar de lună, pe umăr.

capitolul 37

Imediat după plecarea lui Hugo, sosi și ultima scrisoare a tânărului grec. O scrisoare de nimeni citită, alcătuită bizar, asemeni unui mesaj expediat prin telegraf: „Monsieur Villard sinucis. Stop. Ha! Spânzurat cu o frânghie improvizată din trei sute de batiste portocalii. Stop. Ha! Înormântat împreună cu flautul domnului Vretos. Stop. Ha! Flautul sfărâmat. Stop. Ha! Domnul Vretos i-l spărsese în cap. Stop. Ha! Pus să se audă la înmormântare Capriciile lui Paganini. Stop. Ha! Vino acasă, domnule Hugo, să te mai ating o dată. Stop. Ha!“

capitolul 38

Inventarul bunurilor lui Hugo, predate de urmașul lui Gonzalvo de Berceo, a fost întocmit cu acribie de custodele muzeului din Madrid și ne arată următoarele: cinci-sprezece perechi de ciorapi de mătase, în bună stare, două cămăși uzate, trei viori dintre care una are griful arcuit spre interior, două exemplare din *Essercizi per gravicembalo*, legate în piele, un diapazon monogramat, optzeci și patru de corzi, șaisprezece vegetale și șaizeci și patru metalice, o scrisoare semnată de monseniorul episcop Pietari (scrisoare ilizibilă din cauza miilor de pete de cafea ce se suprapun una peste alta), trei scrisori expediate din Ostende și care par a fi scrise de aceeași mână și o copie pe foi de pergament din piele de vițel după Tratatul lui Ildefonso despre virginitatea Mariei, scris de episcopul vizigot al Toledoului, în 1067.

Originalul Tratatului, spre amărăciunea custodelui, se găsește la Florența, în Biblioteca Laurenziana.

De câte ori a fost întrebat cum a achiziționat acele bunuri, cât a plătit pentru ele, de ce sunt atât de puține și, mai

ales, de ce nu se regăsesc printre ele acele faimoase partituri despre care se credea că domnul Hugo le ținuse ascunse în locuința sa din Roma, custodele, neînțelegând nici el de ce, răspundea întotdeauna cu un citat dintr-o poetă necunoscută, Ana Valo, spunea el, și pe care lumea o bănuia a fi soția lui.

— Adevărul e un om ciudat... recita custodele.

Recita custodele și privea fascinat diapazonul monogramat.

Dar ceea ce îl fascina cu precădere pe custode erau acele câteva înserări madrilene, patru sau cinci la număr în decurs de un an, înserări cu totul deosebite, în care ziua se întâlnea cu noaptea într-o îmbrățișare mult mai lungă decât de obicei, iar lumina, neverosimilă, mai mult culoare decât linie, transforma oamenii în altceva decât în ceea ce, în mod firesc, sunt ființele.

Singura care-l însoțea în astfel de momente era soția lui, probabil necunoscuta Ana Valo.

capitolul 39

Tânărul grec locuia la parterul clădirii vechi, construită în stil neobaroc. Etajul era pustiu. Mansarda era ocupată de domnul Hugo, proprietarul întregii clădiri.

Camera tânărului grec se găsea la capătul holului de la parter. Până sus se urca pe o scară de lemn ce scârțâia din toate încheieturile.

Plimbările tânărului grec erau lungi. Domnul Hugo îl așeza în scaunul cu roțile, apoi, împreună, se duceau mai întâi până la casa domnului Hans. Domnul Hugo deschidea ferestrele, ștergea praful din camera Elisei și, câteodată, tunde tufele de trandafiri și măceși, în timp ce tânărul grec dormita amortit în bătaia soarelui. Treceau după aceea prin piața de artă din sud unde priveau mirați sutele de copii după *Intrarea lui Christos în Bruxelles* al lui James Ensor. Coborau pe lângă catedrala gotică pe a cărei navă era perfect perpendiculară livada germană unde, cândva, domnul Vretos adulmecase mirosul de pere coapte. Până la faleză, tânărul grec

vorbea despre bemoli și diezi și despre necesitatea temperamentului vulcanic în tratarea printr-un limbaj nou a vechilor genuri muzicale. Traversau faleza și intrau pe unul dintre lungile diguri ce sprijineau terasamentele.

— E bine aici, domnule Hugo ? întreba tânărul grec.

— Da ! răspundea domnul Hugo.

— Vă place femeia de colo, cea cu eșarfă galbenă ?

— Da.

— Dar tânărul de colo, cel înalt, cu ochii ca marea ?

— Da.

— Și mie, foarte mult. Știți ce am observat ? Apusurile devin din ce în ce mai grăbite. Soarele nu mai alunecă în spatele copacilor, ci cade de-a dreptul, se prăbușește.

— Da.

— Domnule Hugo, de ce spuneți tot timpul „da” ? Cred că îmbătrâniți.

— Da.

— Vedeti, eu am renunțat la „ha”-ul acela de dragul dumitale. Dumneata ai adoptat „da”-ul de dragul meu. Domnule Hugo, eu cred că din viața asta nu se poate pricepe mare lucru.

— Da.

— Mai aveți fotografia cu Elise ?

— Da.

— S-a îngălbenit ?

— Da.

— Domnule Hugo, eu cred că sunteți nebun. Vă mai faceți singur plăcere cu mâna de câte ori vă gândiți la fiica albă a anticarului ?

— Da.

— Haideti, să mergem ! Nu trebuie să spuneți da, trebuie doar să împingeți căruciorul.

— Da.

Tânărul grec se gândea des, cu amărăciune, că domnul Hugo nu mai cântase la vioară de mulți ani. Vioara del Gesu își găsisese o altă închisoare: scrinul vechi al mamei sale. Degeaba veneau oameni din toate colțurile lumii, muzicologi, tineri interpreți, directori de Operă, dirijori, cu toții erau respinși cu brutalitate încă de la poartă. Alungați, pur și simplu.

— Dar, domnule Hugo, mai spunea tânărul grec, va veni odată cineva anume și va trebui să-i dați drumul, nu-i așa?

— Da.

— Și ce veți spune după ce veți deschide ușa?

Domnul Hugo nu mai putea răspunde cu „da“, iar tânărul grec se amuza teribil, râdea în hohote, se îneca de plăcere, scuipa, tușea, apoi, deodată, încruntat, dădea capul pe spate și întreba:

— Dar, domnule Hugo, spuneți-mi, de câte ori ați luat apă în căușul palmelor, v-a rămas ceva?

Și iar izburcea în hohote de râs, căci domnul Hugo n-ar fi putut spune „da“.

Era jocul preferat al tânărului grec. Erau și plimbările lungi. Erau și apusurile grăbite. Și tinerii cu ochii ca marea și femeile cu eșarfe galbene.

În serile de vară făceau puțin focul, chiar dacă nu era nevoie. Tânărului grec îi plăcea să privească flăcările leneșe din șemineu.

— Nu vrei să-mi cânti ceva, domnule Hugo?

Domnul Hugo dădea din cap că nu.

— Atunci am să cânt eu ceva. Ce spuneți de un impromptu, chiar dacă este o prostie? Știți doar că mie îmi plac prostiile, cu toate că abia îmi mai țin capul pe umeri și picioarele mi s-au uscat de tot. Nostalgiiile mele au rămas tot lungi și închipuite scene amoroase, bărbați goi întinși pe paturi

cu baldachine roșii, brocarturi roșii ce înfățișează saltimbanci îndrăgostiți, mobile pictate cu amoruri profane, cărți de joc obscene, atingeri între două mâini de bărbați...

În timp ce cânta, nu înceta să vorbească.

— ... ciclopi îmbrățișați, așternuturi de mătase, tot roșie. Domnule Hugo, ce nu ni se ia nouă niciodată? Haideți, spuneți cuvântul acela care-mi place, altul în afară de „da“, haideți!

— Curajul, răspundea Hugo, curajul fără margini.

— Ah, curajul, ce meteahnă nenorocită, sunteți genial, domnule Hugo, nici nu mi-am închipuit vreodată că o să vină timpul când o să vă iau la întrebări! Cât de îndrăgostit am fost de dumneavoastră, v-aș fi ronțăit limba și sexul fără să clilesc și le-aș fi păstrat în mine ca-ntr-un muzeu, slujindu-mă de curajul ăsta care nu ni se ia niciodată... Gata cu acest mic impromptu. Cum a fost? Acum, că nu mai ating clapele pianului, totul s-a risipit, nu-i așa?

— Da.

Vreo câteva ierni, domnul Hugo a fost nevoit să doarmă cu tânărul grec. Acesta, chiar dacă focul din șemineu nu se stingea zi și noapte, tremura din tot trupul. Domnul Hugo îl lua în brațe și puneă peste el mai multe păături. Doar așa adormea tânărul grec. Când se trezea, se arăta mirat că domnul Hugo îl ținuse în brațe toată noaptea. Zâmbea, se alinta.

— Vai, domnule Hugo, să stați așa, într-un cot, toată noaptea... Știți ce voiam să vă întreb, părul, părul meu miroase cumva neplăcut, nu l-am mai spălat de câteva zile? Ce ziceți, ar trebui spălat?

Dar domnul Hugo îl spăla pe tot trupul. Îl dezbrăca, îl lua în brațe și-l cufunda în cadă. Tânărul grec tăcea morocănos o vreme dar, când buretele îi atingeă coastele gâdilându-l, nu se mai putea abține și izbucnea în hohote de râs.

Apoi îl stropea cu apă pe domnul Hugo care, la rândul lui, râdea alergând prin baie.

— Știți, domnule Hugo, spunea tânărul grec, atunci când bărbatul acela a vrut să-mi ardă fața cu torța aprinsă, în timp ce eram în cădere, o clipă m-am bucurat. Mă gândeam că, în sfârșit, o să se termine cu tot. Dar nu s-a întâmplat... După cum se vede, am o moarte lungă, foarte lungă și trebuie organizată într-un fel.

Tânărul grec fixase un program săptămânal strict, chiar dacă domnul Hugo ar fi dorit uneori să se abată de la el. De pildă, duminica erau întotdeauna în cimitirul unde era îngropată Elise. Vara stăteau și sporovăiau în fața pietrei funerare, mirosind liliacul violet ce invadase și celelalte gropi. Iarna, acoperiți cu pături, citeau câteva catrene alese la întâmplare. Primăverile și toamnele lungi străbăteau în neștire aleile cimitirului. Câteodată, domnul Hugo împingea cu putere căruciorul pentru a lua vreo curbă cu viteză, și asta ca să-i facă pe plac tânărului grec. Lunea, miercurea și vinerea mergeau la casa domnului Hans, ca să aerisească și să ștergă praful din camera Elisei. Marțea și joia preparau mâncăruri din carne de oaie, lucru care-l îngrețoșa pe domnul Hugo, dar nu era chip să ocolească asta.

— Vedeți, dumneavoastră, domnule Hugo, spunea tânărul grec, noi, oamenii, trebuie să jucăm un rol. S-ar părea că de câte ori refuzăm rolul, mai bine spus de câte ori nu participăm la viața noastră, ci doar o contemplăm, apare motiv de mare supărare. Înțelegeți, nu-i așa? Oricum, nu aștept un răspuns, articulați doar două, trei cuvinte și asta foarte rar. Totuși, mă întrebam, oare noi alegem vreodată, și dacă alegem, alegerile noastre au vreo importanță?

Domnul Hugo tăcea. Privea pe fereastră pescărușii. Pe unii îi recunoștea imediat, pe ceilalți îi urmărea curios

întrebându-se dacă își vor face loc de odihnă pe luminatoarele mansardei.

— Ați observat, domnule Hugo, continua tânărul grec, că nu vorbim niciodată despre trecut, despre ceilalți? Oare ni s-a luat curajul sau l-am abandonat noi?

Privirea lui spunea că, în orice caz, întrebările nu așteptau un răspuns. De aceea s-ar fi putut crede că și anii trecuseră ca niște întrebări retorice ce săpaseră în trupul bolnav al tânărului grec fără ca acesta să răspundă într-un fel.

Într-o biată toamnă, spre sfârșitul lui septembrie, tânărul grec întrebă pentru ultima oară:

— M-ai iubit, domnule Hugo?

— Da.

— Fir-ar să fie, mai spuse și muri ușor, lin.

Domnul Hugo fugi în mansardă. Șapte noi pescăruși își făcuseră loc de odihnă la geamurile lui.

Începu să vorbească încet, neomițând nimic, amintind mai întâi cât de lungi au fost plimbările tânărului grec.

Tot atât de lungi ca și ale lui.

capitolul 40

Mergând pe rue Moscat, se simți urmărit. Întoarse capul dar nu văzu decât un fulger roșu, o claie de păr ruginiu ce dispăru după o coloană. Își continuă drumul. Coborî spre faleză apoi, brusc, se răzgândi și se îndreptă spre casă. Urcă în mansardă, se așeză pe fotoliu și așteptă.

Bătăile din ușă, în acea leneșă după-amiază de vară, aveau mirosul viilor de sub dealurile Perugiei. Al viilor sălbatice la adăpostul cărora țăranii cântau rezemați de cai.

Bătăile din ușă se repetară.

Hugo se ridică, se îndreptă spre ușă și trase cu putere aer în piept. Era și ceva din mirosul unui trup de femeie ce se furișase nopțile în patul lui.

Deschise ușa.

Un tânăr înalt, frumos, cu părul roșcat, prins într-o coadă la spate, privea în jos. Nu scoase un cuvânt. Îi întinse un pachet legat cu șnururi cafenii de piele. Degetele lui erau lungi, subțiri și albe.

Hugo deschise pachetul. Văzu un pahar intarsiat cu argint pe care-l recunoscuse imediat. Văzu apoi o scrisoare. O deschise și privi semnătura. Era semnătura fiicei albe a anticarului. Și mai erau două desene care-l înfățișau pe el.

— Cum te cheamă? îl întrebă pe tânăr.

— Tiento Gozzi.

— *Tiento*²⁶ ...

— Da, iar Gozzi este numele bunicului meu care a murit.

Hugo îl privea intens, încât tânărul se emoționează.

— Știți, nu v-aș fi deranjat, dar mama mi-a spus că v-a cunoscut odată, demult, și că, văzând această scrisoare pe care v-am dat-o, ar fi imposibil să nu mă primiți și să mă ascultați o jumătate de oră... Știți, ca să-mi spuneți ce aș mai avea de făcut.

Abia atunci observă Hugo că Tiento avea în mână dreaptă cutia unei viori.

— Intră, îi spuse.

În acea leneșă după-amiază de vară, când pescărușii dormeau rezemați de geamurile mansardei, Hugo avu revelația risipirii. Soarele se strecura printre borcanele cu scortîșoară și cuișoare, Tiento își acorda vioara, era liniște și o bătaie surdă de inimi. Simți cum se revarsă, cum se scurge prin cameră, cum voința lui nu mai putea aduce înspre sine ceea ce pleca.

— Cântă, îi spuse încet lui Tiento.

Se lăsa tremurând pe fotoliu, așezându-și în poală paharul cu intarsii de argint, cele două desene și scrisoarea fiicei albe a anticarului. Încet, muzica punea stăpânire pe el.

În timp ce cânta, Tiento îl privea.

²⁶ În traducere (spaniolă) — atingere, tatonare; gen muzical conceput pentru orgă.

Hugo îi simțea privirea, când rece, când fierbinte, și umbrele ce-i năvăleau pe luciul ochilor.

— Cântă, mai spuse el, dar nu era decât o șoaptă.

Deschise iarăși scrisoarea și citi:

„Dragul meu și Domnule, te rog, întinde-te pe pat! Respiră ușor și închide ochii. Auzi glasurile de tenori cum vin din depărtare, din noapte? Simți mirosul mentei sălbatice de sub porți?...“

Tiento se aplecă puțin înainte, dar se retrase imediat. Arcușul zbura pe corzi.

„... Acum, te rog, dezbracă-te, nu-ți fie frică. Primește-mă pe pieptul tău. O să mă încolăcesc cu grijă, iar șoldurile mele înguste nu te vor apăsa prea tare. Dragul meu, Domnule, simți răcoarea apelor din fântâni? Nu-ți fie frică, dezbracă-te...“

Tiento transpirase. Vene groase îi brăzdau fruntea. Se clătina într-o parte și alta.

„... Lasă-mă să te ating cu buzele. Ușor, privește în sus, nu-ți lua ochii de pe stele. Mai lasă-mă puțin, un pic doar...“

Tiento sfârși epuizat. Lăsă vioara și duse mâna la frunte. Privea în jos, răsuflând greu.

„... Am doar șaptesprezece ani, Domnule, și vreau să mă topesc pe pieptul tău.“

Hugo nu se mișcă. Rămase un timp imobil privind scrisoarea. Apoi se ridică și, dezorientat, fără a avea vreun gând, se duse spre ușă. Se opri și întoarse capul spre Tiento.

— E foarte bine, spuse în șoaptă. Nu știu ce ar mai trebui... poate astea.

Se aplecă și scoase de sub scrinul vechi al mamei sale un teanc de partituri îngălbenite de timp. Le întinse tânărului.

Tiento citi: 991 de exerciții pentru simbolistica trăirilor.

— Mulțumesc! spuse Tiento. Îmi propusesem să vă palmuiesc de cum o să deschideți ușa. Dar am șovăit și, iată, acum e prea târziu, deja vă îndrăgesc.

Se îndreptă încet către ușă.

— Tiento, spuse Hugo, dar nu era decât o șoaptă.

Tânărul ajunse dinaintea ușii. Își sprijinea mâna pe clanță. Articulă încet, fără să se întoarcă:

— Adio, domnul meu și Domnule!

Nu se mai văzură niciodată.

capitolul 41

Mai trăi un timp, un anumit timp.

Nu-și părăsea niciodată mansarda. Nici lucrurile împrăștiate pe podea. Toate acele semne, nălucirile unei muzici arse.

Se așeza și lovea brațul fotoliului cu degetul arătător, resuscitând ritmul unei fugi, apoi al unei tocate, fără a avea alt scop decât cel al propriei risipiri.

— Atât doar, mai spunea el, că mă gândesc la moarte ca la o smulgere dintre zidurile acestei vieți în care soarta oamenilor de a iubi se pierde în uitare.

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului
literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
Cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001,
B.C.R. Unirea, București

Redactor
CĂTĂLIN D. CONSTANTIN
Tehnoredactor
LUMINIȚA SIMIONESCU
Corector
MARIA NICOLAU
Apărut 2006
BUCUREȘTI – ROMÂNIA

Lucrare executată la S.P. „BUCUREȘTII NOI”

